

Täältä tullaan Sveitsi!

Opas Sveitsiin muuton suunnitteluun ja toteutukseen

Mari Ylä-Jussila

Opinnäytetyö
Matkailun liikkeenjohdon
koulutusohjelma
6.5.2013

Matkailun liikkeenjohto

<p>Tekijä tai tekijät Mari Ylä-Jussila</p>	<p>Ryhmä tai aloitusvuosi RLM14</p>
<p>Opinnäytetyön nimi Täältä tullaan Sveitsi! Opas Sveitsiin muuton suunnitteluun ja toteutukseen</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 41 + 5</p>
<p>Ohjaaja tai ohjaajat Marjaana Mäkelä</p>	
<p>Joka vuosi yli 11 000 suomalaista muuttaa ulkomaille työn, opintojen, rakkauden perässä tai vapaa-ajan ja eläkepäivien viettoon. Ulkomaille muutto on aina suuri projekti, joka pitää sisällään erilaisia ilmoituksia, sopimuksia ja lakeja, joihin tulee perehtyä. Muuton järjestelyssä on myös lukuisia asioita, joita tulee huomioida kotimaassa ja kohdemaassa.</p> <p>Tämän opinnäytetyön aiheena on suunnitella opas suomalaisille Sveitsiin muuttoa varten. Oppaan toimeksiantaja on Sveitsin Ystävät Suomessa Ry ja opas tulee sähköisenä liitteenä yhdistyksen internetsivuille. Oppaan tavoitteena on koota tiivis tietopaketti asioista, joita pitää ottaa huomioon Sveitsiin muuton yhteydessä sekä lisätä tietoa kulttuurierojen vaikutuksesta sopeutumiseen uudessa kotimaassa. Oppaalle on tarvetta sillä aikaisemmin on tutkittu ulkomaille muuttoa eri maiden näkökulmasta, mutta Sveitsiin kohdistuvaa muutto-opasta ei ole saatavilla.</p> <p>Ulkomaille muuton onnistumisen kannalta yksi tärkeimpiä tekijöitä on sopeutuminen uuteen kulttuuriin. Uudessa kulttuurissa haasteina ovat kommunikaatio ja puutteellinen kielitaito. Uuteen kulttuuriin sopeutuminen tapahtuu syklein, jolloin mielialat saattavat vaihdella laidasta laitaan. Oman kulttuurin tunteminen ja oman käyttäytymisen tunnistaminen eri tilanteissa edistää sopeutumista vieraaseen kulttuuriin.</p> <p>Matkailun opintoihin liittyen opinnäytetyössä käsitellään Sveitsiä matkakohteena. Sveitsi on vetovoimainen matkakohde, mutta suomenkielisiä matkaoppaita ei juuri löydy. Oppaaseen on tehty kooste Sveitsin matkailusta.</p> <p>Oppaan laatimiseen kerättiin aineistoa usealta eri verkkosivulta, kirjallisesta lähteestä ja toimeksiantajalta saadusta materiaalista. Opas suunniteltiin toimeksiantajan verkkosivulta ladattavaksi sähköiseksi tiedostoksi. Sähköinen tiedosto suunniteltiin Word-ohjelman avulla ja oppaan kuvituksessa käytettiin Word- Clip Art kuvia. Kuvat Sveitsistä ovat eri verkkosivuilta lainattuja.</p>	
<p>Asiasanat Maastamuutto, työskentely ulkomailla, muuttajan muistilista, kulttuurierot, opas, Sveitsi</p>	

Degree programme

<p>Author or authors Mari Ylä-Jussila</p>	<p>Group RLM14</p>
<p>The title of thesis Here we come Switzerland! – Guide for planning a successful move to Switzerland</p>	<p>Number of pages and appendices 41+5</p>
<p>Supervisor or supervisors Marjaana Mäkelä</p> <p>Every year more than 11,000 Finnish citizens move abroad for work, study, love, leisure and retirement. Moving abroad is always a big project which includes a variety of reports, contracts and law-related issues which need to be studied. Moving arrangements contain a great number of issues which need to be taken into account both in the home country and the host country.</p> <p>The aim of this bachelor's thesis is to design a guide for Finnish emigrants who are moving to Switzerland. The client is a registered association of Swiss Friends in Finland and this guide will be found on their website. The objective is to gather a compact information package about what needs to be taken into account when moving abroad and to raise awareness of cultural differences that occur when adapting to the new country. There was no similar guide available before; consequently, there seems to be a clear demand for this kind of guide.</p> <p>One of the most important factors for executing a successful move is adaptation to a new culture. Challenges in the adaptation process include communication issues and a lack of language skills. Adaptation to a new culture will happen in phases. During adaptation time the immigrant will face different kinds of moods. Knowledge of one's own culture and behavior will help the immigrant to adapt to a new culture.</p> <p>Information for this guide is collected from several web pages, books and materials provided by the client. The guide will be located on the client's web page in electronic format. The guide is designed using Word-program.</p>	
<p>Key words Moving abroad, check-list for emigration, cultural adjustment, guide, Switzerland</p>	

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Ulkomaille muutto	5
2.1 Ulkomaille muuttoon liittyviä käsitteitä.....	5
2.2 Työn perässä ulkomaille muutto	6
3 Kulttuuri	8
3.1 Kommunikointi	10
3.2 Kulttuuriin sopeutuminen.....	15
4 Matkakohteena Sveitsi	18
4.1 Matkailu toimialaan liittyviä käsitteitä.....	18
4.2 Yleistietoa Sveitsistä	21
4.2.1 Historia	22
4.2.2 Poliittikka	22
4.2.3 Sijainti ja ilmasto	24
4.2.4 Väestö.....	25
4.2.5 Talouskatsaus	26
4.3 Sveitsin matkailu.....	27
5 Täältä tullaan Sveitsi- oppaan prosessikuvaus	31
5.1 Projektisuunnitelma ja käytännön toteutus.....	31
5.2 Toimeksiantaja	34
6 Pohdinta ja arviointi.....	35
6.1 Työn yhteenveto.....	35
6.2 Tavoitteiden saavuttaminen ja työn tulosten arviointi	37
Lähteet.....	38
Liitteet.....	42
Liite 1. Täältä tullaan Sveitsi! Opas Sveitsiin muuton suunnitteluun ja toteutukseen.....	42
Liite 2. Ulkomaille muuttajan muistilista kotimaassa huomioitavat asiat.....	43
Liite 3. Ulkomaille muuttajan muistilista asemamaassa huomioitavat asiat.....	46
Liite 4. Paluumuuttajan muistilista, asemamaassa hoidettavat asiat	48
Liite 5. Paluumuuttajan muistilista, kotimaassa hoidettavat asiat	51

1 Johdanto

Tänä päivänä useat suomalaiset muuttavat ulkomaille eri syistä, kuka työn, opintojen tai rakkauden perässä ja kuka vapaa-ajan tai eläkepäivien viettoon varten. Toiset muuttavat ulkomaille väliaikaisesti ja toiset pysyvästi. Jokaisella ulkomaille muuttoa suunnittelevalle tulee ensiksi mieleen, mistä saa tietoa ja apua mahdollisen muuton suunnitteluun sekä minkälaisia asioita tulee ottaa huomioon, kun suunnittelee muuttoa ulkomaille. Näin kävi myös minulle. Yllättäen perheellemme tarjoutui tilaisuus muuttaa Sveitsiin mieheni työn vuoksi.

Tuskastuin, kun etsin tietoa muutosta ulkomaille. Tietoa löytyy netistä pilvin pimein, ja sen läpikäymiseen saa aikaa kulumaan useita tunteja. Itse kaipailin ”ulkomaille muuttajan muistilistaa”, jossa käytäisiin läpi asioita, joita tulee ottaa huomioon, kun suunnitellaan ulkomaille muuttoa. Monet asiat ovat meille suomalaisille itsestäänselvyksiä, kuten esimerkiksi sosiaaliturva, terveydenhuolto, vakuutukset ja niihin liittyvät asiat, mutta eri maissa on omat käytäntönsä, siinä miten asiat hoidetaan.

Siitä se sitten lähti, idea opinnäytetyölle! Totesin, että moni muukin saattaa kamppailla samojen asioiden kanssa ja halusin koota yhteen asioita, joita tulee ottaa huomioon, kun suunnitellaan ulkomaille muuttoa. Ensin ajatuksenani oli tehdä yleinen opas ulkomaille muuton suunnittelusta, mutta siitä olisi tullut liian laaja, joten rajasin oppaan aiheen heti alussa koskemaan muuttoa Sveitsiin. Ulkomaille muutto on perheellemme jo toinen kerta ja aion oppaassa esittää oman aikaisemman kokemuksen kautta tulleita asioita, joihin kannattaa kiinnittää huomiota. Aikaisempi kokemus ajoittuu vuosiin 2006–2009 asuessamme Espanjassa Madridissa.

Ulkomaille muutosta löytyy paljon kirjallista ja verkkomateriaalia, mutta Sveitsiin kohdistuvaa maahanmuutto-opasta ei ole tällä hetkellä saatavilla. Useista muista maista on jo tehty vastaavia oppaita. Suomalaisten muutto Sveitsiin on aktiivista, sillä Sveitsissä sijaitsee useita kansallisia yrityksiä, järjestöjen päämajoja ja arvostettuja oppilaitoksia, joihin moni suomalainen hakeutuu joko töihin tai opiskelemaan. Yksi ulkomaille muuton suurimmista haasteista ja koko prosessin onnistumisen vuoksi tärkeää on tunnistaa uusi kulttuuri, mihin asettaudutaan ja tiedostaa, miten kulttuurien väliset erot vaikutta-

vat asemamaahan sopeutumiseen. Tavoitteenani on työllistyä tulevaisuudessa matkailualalle ja muutto Sveitsiin antaa uusia mahdollisuuksia. Tämän vuoksi käsittelen opinnäytetyössä yhden luvun verran Sveitsiä matkailumaana. Tällä hetkellä Sveitsistä on hyvin vähän saatavilla suomenkielisiä Sveitsin matkaoppaita.

Aiheen laajuuden vuoksi opinnäytetyö on rajattu koskemaan suomalaisia, jotka suunnittelevat muuttoa Sveitsiin, työn perässä, pidemmäksi aikaa ja paikallisella työ sopimuksella. Opinnäytetyössä tarkastellaan aiheita Sveitsiin muuttavan lapsiperheen ja kouluikäisten lasten näkökulmasta.

Tämä opinnäytetyö on produktiivinen eli toiminnallinen, jonka tuotoksena on sähköinen opas Sveitsiin muuton suunnittelua varten. Työ on kaksivaiheinen ja sisältää raporttiosuuden sekä oppaan. Raporttiosuuden tietoperusta sisältää jo aiemmin tutkittua tietoa ulkomaille muuttoon liittyvistä keskeisistä käsitteistä, kulttuurien välisistä eroista ja ammatillista osaamista käsitellään kappaleessa matkakohteena Sveitsi. Raportissa kuvataan oppaan suunnittelua ja toteutusta, käytettyjä menetelmiä sekä esitellään oppaan toimeksiantaja. Raportin loppuosassa arvioidaan ja pohditaan työn onnistumista sekä esitetään mahdollisia jatkotutkimusehdotuksia opinnäytetyölle.

Opinnäytetyön tarkoitus on kerätä tietoa ja tuottaa aineistosta sähköinen opas Sveitsiin muuttoa suunnitteleville suomalaisille. Opas tehdään Sveitsin Ystävät Suomessa Ry:n toimeksiantona ja julkaistaan yhdistyksen internet sivuilla. Oppaan avulla saadaan perustietoa asioista, joita tulee ottaa huomioon ennen muuttoa Suomessa ja Sveitsissä, kun suunnitellaan pitkäaikaista muuttoa Sveitsiin. Oppaassa on yhtenä osana matkailuun liittyvä osio, johon on kerätty Sveitsin matkailutietoa. Oppaassa tutustutaan Sveitsiin kohdemaana ja Hyvä tietää osioon, on kerätty yhteystietoja sekä muita hyödyllisiä tietoja, joista on apua uuteen kotimaahan asettautumisen yhteydessä. Oppaassa asioita käsitellään yleisesti Sveitsin näkökulmasta, kielialue- ja kantonikohtaiset eroavaisuudet kannattaa selvittää kyseisen alueen osalta.

Teoriaosuuden ja oppaan tekemiseen tietoa hankitaan kirjallisuudesta, internetistä sekä seuraamalla sosiaalista mediaa. Sosiaalisella medialla tässä tutkimuksessa tarkoitetaan Facebookin Sveitsinsuomalaiset- ja Genevensuomalaiset- ryhmässä käytyjä keskusteluja.

Näistä ryhmistä saadaan ajankohtaista tietoa aiheista, jotka askarruttavat Sveitsissä asuvia suomalaisia. Esitin ryhmässä erilaisia kysymyksiä työn aiheeseen liittyen. Saatuja vastauksia on huomioitu lähinnä tiedonhankintaan liittyvissä asioissa sekä mitä hyötyjä sosiaalinen media tarjoaa ulkomaille muuton suunnittelussa.

2 Ulkomaille muutto

Työn perässä ulkomaille muutto on laaja prosessi ja siihen liittyy paljon erilaisia käsitteitä, virallisia ilmoituksia, erilaisia sopimuksia ja lakeja. Tässä luvussa kuvataan muuttoprosessia ja aluksi käydään läpi siihen liittyviä käsitteitä. Suuri osa käsitteistä liittyy aikaan ja muuton pituuteen niin työntekijän kuin perheen osalta, mutta on hyvä myös tunnistaa muita käsitteitä, jotka liittyvät komennukseen, maahan ja asettautumiseen.

2.1 Ulkomaille muuttoon liittyviä käsitteitä

Tässä opinnäytetyössä **kotimaana** on Suomi eli se maa, josta työntekijä ja perhe alun perin lähtevät **asemamaahan** eli maahan, jossa työntekijä ja perhe tulevat pääasiallisesti asumaan.

Työsuhteen laatuun liittyviä käsitteitä ovat ekspatriaatti ja lokalisaatio. **Ekspatriaatilla** tarkoitetaan kotimaasta yrityksen komennukselle lähetettyä työntekijää, joka asuu tois-
taiseksi kulttuurissa, jossa hän ei ole kasvanut (Sinkkonen 2008, 13). **Lokalisaatiolla** tarkoitetaan, että työntekijä työskentelee paikallisella työsopimuksella asemamaassa eikä nauti ekspatriaatin komennukseen liittyviä yleisiä etuisuuksia kuten palkkaukseen, lasten koulukustannuksiin ja asumiseen liittyviä etuisuuksia (Hellsten 2009, 54).

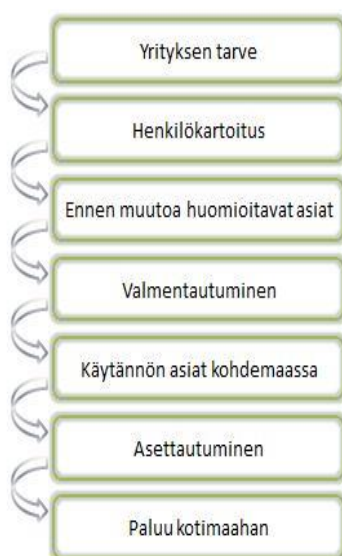
Muuton pituuteen liittyviä käsitteitä ovat **tilapäinen** ja **vakituinen** muutto. Kansaneläkelaitoksen mukaan tilapäisellä muutolla tarkoitetaan alle vuoden mittaista oleskelua ulkomailla ja vakituiseksi muutoksi katsotaan yli vuoden mittainen oleskelu ulkomailla. (Kela 2013.) Henkilöitä, jotka asuvat vakituisesti ulkomailla, voidaan kutsua **siirtolaisiksi** tai **ulkosuomalaisiksi** (Helaniemi & Saviaro 2009, 11).

Asettautumisella tarkoitetaan sitä, miten työntekijä ja perhe sopeutuvat asemamaahan ja kuinka he onnistuvat hoitamaan käytännön asioita. Kaupassa käynti, virastoissa asiointi sekä muut arkiset asiat saattavat olla haasteellista, mikäli ei osaa paikallista kieltä.

Relocation- palvelu yritykset tarjoavat asettautumispalveluita muun muassa asunnon ja koulujen etsintään, kielikurssien sekä pakollisten asioiden hoitamiseen virastoissa kuten viralliset ilmoitukset tai pankkiin ja vakuutuksiin liittyvissä asioissa. (Hellsten 2009, 99.)

2.2 Työn perässä ulkomaille muutto

Ulkomaille muuttoja ja sen prosessia kuvataan (Kuviossa 1.) Prosessi lähtee liikkeelle yrityksen tarpeesta rekrytoida henkilö tiettyyn asemaan. Löytääkseen pätevän henkilön työtehtävään, yritys tekee rekrytointikartoituksen. Yrityksellä on vaihtoehtoina täyttää tietty positio paikallisella osaamisella, ekspatriaatilla eli lähettää yrityksen työntekijä ulkomaankomennussopimuksella tai palkata työntekijä lokalisoinnilla eli paikallisilla työehtoilla. Oikean henkilön valinnan ja työntekijän muuttopäätöksen tekemisen jälkeen alkaa muuton suunnittelu.

Kuvio 1. Ulkomaille muuttoprosessi

Ennen muuttoja kotimaassa on monia virallisia ja käytännön asioita, joita tulee hoitaa ennen muuttoja. Viralliset asiat liittyvät sosiaaliturvaan, eläkkeisiin, verotukseen ja sopimuksiin. Käytännön asioita ovat asumisen järjestely, lasten koulutuksen järjestely sekä muut muuttoon liittyvät järjestelyt. Valmentautuminen muuttoon alkaa heti muuttopäätöksen tekemisen jälkeen tutustumalla ja keräämällä tietoa kohdemaasta ja aloittamalla

mahdolliset kieliopinnot. (Sinkkonen 2008, 14–16.) Kohdemaan tutustumiskäynti on yksi tärkeä osa valmentautumista. Käynnin tarkoituksena on tutustua kohdemaahan sekä aloittaa asunnon ja koulujen kartoitus. Valmentautumisen aikana on hyvä haastatella tulevia kollegoita, yhteistyökumppaneita sekä muita kohdemaassa asuvia tai asuneita henkilöitä. (Hellsten 2009, 44.) Osana valmentautumiseen kuuluu myös oman Suomi-tiedon päivittäminen. Ulkomaalaiset ovat kiinnostuneita Suomesta ja haluavat usein keskustella suomalaisuuteen liittyvistä asioista, paikoista ja tapahtumista. Ulkomaalaisia kiinnostaa muun muassa suomalainen koulujärjestelmä, historia ja sauna, jotka ovat kiinnostavia keskustelunaiheita. Keskustelua helpottaa oma tieto suomalaisuuteen liittyvissä asioissa. (Sinkkonen 2008, 96–97.)

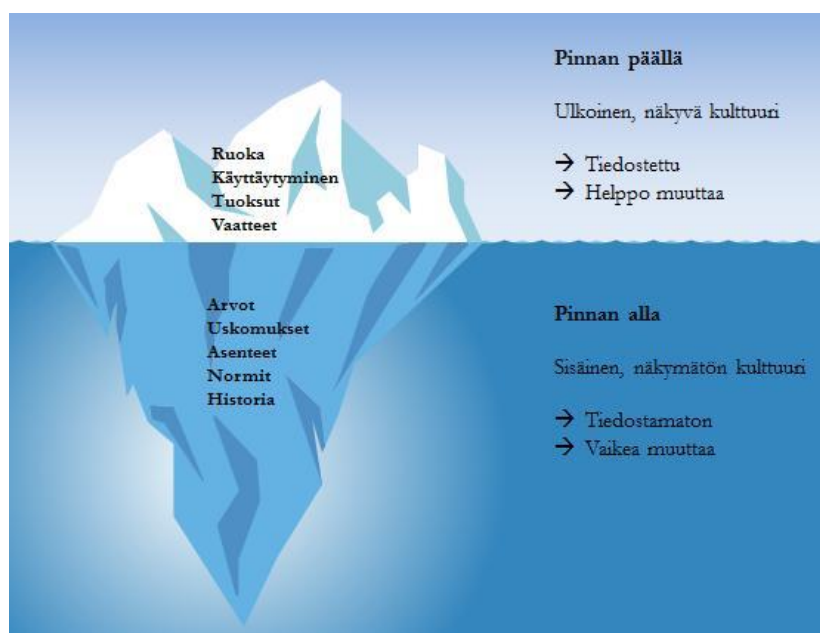
Kohdemaassa käytännön asioita ovat mahdolliset työ- ja oleskeluluvat, kohdemaahan rekisteröityminen, pankki- ja vakuutusasiat sekä asunnon ja koulujen etsiminen. Asemamaassa tukiverkosto on tärkeä ja sen luominen on hyvä aloittaa heti. Työpaikalla HR- osaston, sihteerien ja kollegoiden avustuksella saadaan selvitettyä monia arkisia asioita uudessa asuinympäristössä. (Sinkkonen 2008, 16.) Monet yritykset tarjoavat työntekijöilleen mahdollisuuden Relocation- palvelu yritysten eli ulkopuolisten asettautumispalveluiden käyttöön. (Alanko & Rousku 1998, 78.) Tärkeää on yhteydenpito kotimaahan ystäviin ja sukulaisiin sekä ylläpitää kontakteja työpaikalle ja kotiorganisaatioon (Sinkkonen 2008, 17).

Paluu kotimaahan on hyvä pitää koko ajan mielessä riippumatta siitä, minkälaisella sopimuksella on lähdetty ulkomaille. Lähetetyn työntekijän on hyvä jo etukäteen tietää organisaation yhteyshenkilöt ja sopia perheen kotiinpaluuseen liittyvät asiat. Lähetetylle työntekijälle saatetaan komennuksen jälkeen tarjota uutta työsopimusta lokalisatiolla eli paikallisilla työehdoilla. Paikallisella sopimuksella työskentelevän työntekijän on huomioitava, että lapset kasvaessaan saattavat haluta muuttaa takaisin kotimaahan. (Sinkkonen 2008, 17.)

3 Kulttuuri

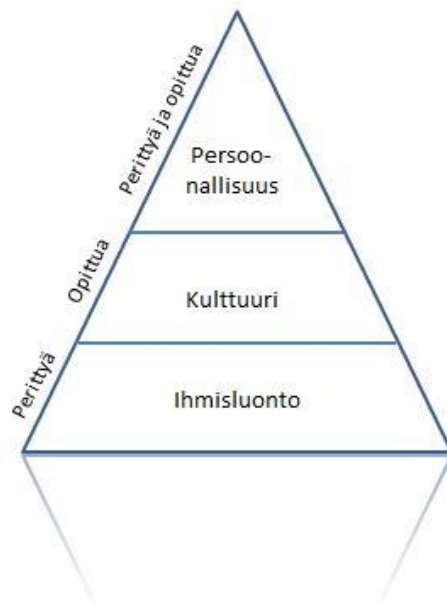
Kulttuuri liittyy ulkomaille muuttoon oleellisesti. Miten kotimaan ja asemamaan kulttuurit eroavat toisistaan? Kuinka uuteen kulttuuriin sopeudutaan? Kulttuuria on tutkittu paljon ja sen käsite on laaja. Tässä opinnäytetyössä kulttuuri määritellään Yhdistyneiden kansakuntien 2008 väestörahasen raporttia mukaillen seuraavasti: ”Kulttuuri on tapoja ja asioita, joita ihmiset jakavat keskenään ja jotka periytyvät sukupolvilta toiselle. Kulttuuriin liittyy oleellisesti yhteinen tapa ymmärtää arvot, normit, symbolit ja uskomukset, miten toimitaan jokapäiväisessä elämässä. Yhteisen kulttuurin sisällä voi olla erilaisia alueeseen, ikään tai sukupuoleen liittyviä alakulttuureita.” (UNFPA 2008.)

Yksi kulttuuriteoria on Edward Scheinin 1985 kehittänyt teoria kulttuurijäävuoresta, jossa kulttuuri jaetaan pinnan päällä ulkoiseen ja pinnan alla sisäiseen kulttuuriin. Pieni osa kulttuurista on pinnan päällä eli näkyvää kulttuuria liittyen ruokaan käyttäytymiseen ja vaatteisiin. Pinnan päällä oleva kulttuuri havaitaan helposti ympäristöstä ja sitä on helppo muuttaa. Suuri osa kulttuurista on pinnan alla eli näkymätöntä kulttuuria liittyen arvoihin, uskomuksiin, asenteisiin, normeihin ja historiaan. Pinnan alla olevaa kulttuuria on vaikea havaita ja muuttaa sekä se on usein tiedostamatonta. (Sinkkonen 2008, 41–42.)

Kuvio 2. Kulttuurin jäävuorimalli (Schein 1985, teoksessa Sinkkonen, 41–42)

Tunnetun hollantilaisen kulttuuritutkijan Geert Hofsteden mukaan jokaisella ihmisellä on erilaisia ajatteluun, tunteeseen ja käyttäytymiseen liittyviä malleja. Hofstede jakaa ihmisen käytöksen kolmeen eri tasoon liittyen, ihmisluontoon, kulttuuriin ja persoonallisuuteen. Ihmisluonto on periytyvää. Ihmiset, jotka ovat kasvaneet samassa ympäristössä useimmiten reagoivat ja käyttäytyvät samalla tavalla. Kulttuuri ei periydy geneeissä vaan se opitaan jo varhaislapsuudessa sosiaalisesta ympäristöstä. Ihmisen persoonallisuus on ainutlaatuinen ja se muodostuu perimästä ja opituista asioista. (Hofstede 1993, 19–22.)

Kuvio 3. Ihmisen käyttäytymisen kolme tasoa (Hofstede 1993)

Kulttuuritaustalla on suuri vaikutus ihmisen käyttäytymiseen ja kanssakäymiseen toisten ihmisten kanssa. Kulttuurieroja on tutkittu paljon ja Geert Hofstede julkaisi vuonna 1980, IBM:n henkilöstölle teettämän tutkimuksen. Tutkimuksen perusteella hän luokittelee kulttuurit neljään eri ulottuvuuteen valtaetäisyyden, epävarmuuden välttämisen, maskuliinisuuden ja feminiinisuuden sekä individuaalisuuden eli yksilön ja kollektiivisuuden eli ryhmäkulttuurin näkökulmasta. Myöhemmin Hofstede lisäsi vielä yhden ulottuvuuden pitkän ja lyhyen aikavälin näkökulman. (Hofstede 1993, 14–15.)

Tässä opinnäytetyössä kulttuuri rajataan länsimaalaiseen kulttuuriin, jota käsitellään ulkomaille muuttajan näkökulmasta. Kulttuuriin liittyä oleellisesti kommunikaatio eli viestintä, joka voidaan jakaa sanalliseen ja sanattomaan viestintään. Tässä työssä käsitel-

lään kommunikaation eri alueita suomalaisesta näkökulmasta ja esitetään suurimmat eroavaisuudet suomalaisten ja sveitsiläisten sanallisessa ja sanattomassa viestinnässä. Lopuksi käsitellään uuteen kulttuuriin sopeutumista, kulttuurisokkia ja uuden kulttuurin hyväksymistä.

3.1 Kommunikointi

Kommunikaatio on puheen ja eleiden avulla ihmisten välillä tapahtuvaa viestintää ja tiedon välittämistä. Viestinnässä on eroja eri kulttuurien välillä sekä samassa kulttuurissa olevien eri ikäryhmien, sukupuolen ja sosiaaliluokkien välillä (Mikluha 1998, 5.) Viestin ymmärtämiseen ja oikeaan tulkintaan vaikuttavat puhujan sanoma ja kuulijan tulkinta (Hakala 2010, 17). Kommunikointiin liittyvät oleellisesti kielitaito, tervehtiminen, puhuttelu ja keskustelu (Mikluha 1998, 5-6).

Yleisesti ulkomaalaiset ovat sitä mieltä, että suomalaiset puhuvat hyvin englantia ja hallitsevat kieliopin. Kommunikointia vieraalla kielellä vaikeuttavat sanavaraston laajuus, väärät sanavalinnat ja sanojen väärä ääntäminen. Paikallisen kielen oppimiseen vaikuttavia tekijöitä ovat ikä, motivaatio, koulutus pohja ja kielellinen lahjakkuus. Pienikin paikallisen kielen osaaminen helpottaa asiointia ja sillä on myönteinen vaikutus paikallisten keskuudessa. Se myös ilmaisee, että ulkomaalainen on nähnyt vaivaa paikallisen kielen opiskelussa. Kun kielitaito kehittyy ja pystytään lukemaan paikallisia sanomalehtiä tai seuraamaan uutisia, voidaan enemmän osallistua keskusteluihin. (Mikluha 1998, 5-6.)

Mikluhan (1998, 6) mukaan kielitaito voidaan jakaa neljään eri taitotasoon:

1. Ammattikielitaito
 - Osataan alaan liittyvä sanasto ja pystytään antamaan asiainformaatiota
2. Selviytymiskielitaito
 - Osataan tervehtiä, esittäytyä ja puhutella
3. Keskustelukielitaito
 - Osataan keskustelun säännöt, puheen keskeytys, hiljaisuus
 - Osataan ilmaista eriävä mielipide
 - Tiedetään keskustelunaiheet, joista ei haluta keskustella

4. Sosiaalinen kielitaito

- Osataan ilmaista ajatuksia ja tunteita, kohteliaasti
- Erotetaan mikä on kohteliasta ja mikä loukkaavaa

Monelle suomalaiselle kommunikointiin vieraalla kielellä saattavat vaikuttaa heikko itseluottamus ja joukko erilaisia pelkotiloja liittyen esiintymiseen, kielivirheisiin, arvosteluun ja huomion keskipisteeksi joutumiseen. Usein tunteiden ilmaiseminen vieraalla kielellä on vaikeaa. Tämän vuoksi, usein myös suomalaisten keskustelun avaus saattaa muiden korvissa kuulostaa töksähtelevältä, sekä ilmeet ja eleet saattavat näyttää jähmetyneiltä sen sijaan, että rupattelu olisi vapautunutta. (Mikluha 1998, 8.)

Tervehtiminen on oleellinen osa kommunikointia ja joissain maissa on omia paikallisia tervehtimistapoja. Yleisiä tervehtimistapoja ovat kättely, kumartaminen, kädelle suuteleminen, poskelle suuteleminen, syleily sekä olkapäälle tai selkään taputtaminen. (Mikluha 1998, 9-10.) Kättely tapahtuu yhtä aikaa, mutta etiketin mukaan nuorempi tervehtii ensin vanhempaa ja alempiarvoinen tervehtii ensin ylempiarvoista ja nainen ojentaa kätensä miehelle. Kutsuilla ja virallisissa tilaisuuksissa kätellään ensin isäntäpari ja sitten vieraat oikealta vasemmalle ja huoneessa olija ojentaa ensin kätensä. (Hakala 2010, 24.)

Suomessa kätellään voimakkaalla kädenpuristuksella. Jokaisen tulisi opetella paikallisella kielellä vähintään tervehdyssanat ja vaikka ääntäminen ei menisi oikein, paikalliset suhtautuvat myönteisesti haluun oppia tutustumaan heidän kulttuuriin. Suomessa eri vuorokauden ajoille on omat tervehdyksensä. (Mikluha 1998, 9-10.) Sveitsissä tervehditään ja hyvästellään yleisesti kättelemällä ja kädenpuristus vastaa suomalaista jämäkkää otetta. Kättelykulttuuri on vahva ja sen opettelu aloitetaan jo lapsena. Kouluissa ja työpaikoilla kätellään päivittäin ja kylässä ollessa kätellään kaikki vieraat, niin tullessa kuin lähtiessä. Suomessa on usein tapana lähtiessä hyvästellä kaikki kerralla ja sanoa näkemiin, kun taas Sveitsissä hyvästelyyn on hyvä varata aikaa kaikkien kättelemiseen. Poskisuudelmia käytetään hyvien ystävien kanssa ja suudellaan kolme kertaa ja aloitetaan vasemmalta. Eri kielialueilla on omat tervehtimis- ja hyvästelemissanat sekä joillain alueella käytetään myös nimeä. Yleisiä hieman epämuodollisempia tervehdyssanoja ovat tavattaessa Salut! Terve! ja lähtiessä Ciao! Nähdään! (Mikluha 1998, 151–152.)

Esittelytilanne on suomalaisille haastava, sillä Suomessa on totuttu esittäytymään itse. Esittäytyessä ei saa kiirehtiä, vaan keskitytään esiteltävään henkilöön, ennen kuin siirrytään seuraavaan henkilöön. Nimi tulee lausua selvästi eikä mutisten. (Mikluha 1998, 11.) Esittelyn hoitaa henkilö, joka tuntee molemmat esiteltävät. Esiteltäessä viimeisenä mainitaan henkilö, jota kunnioitetaan enemmän eli alempiarvoinen ylempiarvoiselle, nuorempi esitellään vanhemmalle ja mies naiselle. (Hakala 2010, 27.) Sveitsissä esittely on yleistä ja tapana on, että kolmas henkilö esittelee vieraat henkilöt toiselle. Esittely tapahtuu pääsääntöisesti ilman titteleitä, kättelemällä, selvästi puhuen ja täsmällisesti. (Mikluha 1998, 151–152.)

Puhuttelu- ja keskustelukulttuuri eroavat maittain. Keskeisiä asioita ovat muodollisuus, toisen kunnioittaminen ja kohteliaisuus. Muodollisesti puhutellessa käytetään titteleitä, tai mikäli titteli ei ole tiedossa, käytetään paikallisen kielen mukaan nimitystä herra, rouva ja neiti. Suomalaiset käyttävät nimiä harvemmin ja usein vain kielteisessä mielessä. Joissain maissa nimeen liitetään myös kunnioitusta osoittava liite, joko nimen eteen tai taakse, kun taas toisissa maissa käytetään puhutellessa henkilön kutsuma- tai lempinimeä. Teitittely kuuluu kohteliaisiin tapoihin ja sinuttelusta pitää erikseen sopia, sinutella voi perhettä ja lähipiiriä. Suomenkielisillä nimillä saattaa olla eri merkitys jossain toisessa kielessä, kuten Soili tarkoittaa sveitsinsaksaksi pikkuporsasta. (Mikluha 1998, 12–15.) Sveitsissä on tapana puhutellessa herroitella ja rouvitella sekä käyttää akateemisiä oppiarvoja ilman sukunimeä. Puhutellessa puolisoa käytetään myös samaa titteliä sekä sukunimeä niin kauan kuin puoliso pyytää, ettei titteleitä käytetä. Keskustellessa teititellään hyviäkin tuttavuuksia, kuten naapureita ja vain hyvien ystävien kesken sinutellaan. Isäntiä ei tule milloinkaan puhutella etunimillä, mikäli he eivät sitä erikseen pyydä. Etunimillä puhuttelua pidetään epäkohteliaana ja röyhkeänä, sillä vain hyviä ystäviä sinutellaan. (Mikluha 1998, 151–152.)

Small talk eli alkujutustelun tarkoituksena on luoda rento ilmapiiri ja saada persoonallinen kuva keskustelukumppanista. Small talk on osa suhdetoimintaa ja sen onnistuminen vaatii hyviä keskittymis- ja kuuntelutaitoja. Hyviä keskustelunaiheita ovat ajankohdistapahtumat, historia, taide, urheilu, asuminen, ostokset ja vaikka sää. Keskustelunaiheita joita kannattaa välttää, ovat uskonto, liikesalaisuuksien utelu ja henkilökohtaiset

asiat. Kielteisten asioiden esille tuominen, hävyttömät aiheet sekä alatyylin asiat eivät missään tapauksessa ole hyviä keskustelunaiheita. (Hakala 2010, 34 -36.)

Viestintä voidaan jakaa sanalliseen eli puheeseen ja kirjalliseen viestintään sekä sanattomaan viestintään, joka sisältää puhujan ilmeet, eleet äänensävyt ja kehonkielen. Kehonkieli on kulttuurisidonnainen ja sillä on suurempi merkitys viestinnässä kuin sanoilla. Sanallisen viestinnän onnistuminen vaatii oman ja vieraan kulttuurin suullisen viestinnän tuntemusta. Jos ei ole yhteistä kieltä tai viesti ei mene puheen avulla perille, otetaan sanaton viestintä ja eleet avuksi. Eri kulttuureissa eleiden eri merkitykset ja niiden tulkitseminen saattavat aiheuttaa tahattomia loukkauksia tai väärinymmärryksiä.

Merkkikielen ja arkipäiväisten eleiden kuten kyllä ja ei ilmaisu, onnentoivotukset, vilkutukset, tarjoilijan kutsuminen ja suosion osoittaminen eroavat eri kulttuureissa. (Mikluha 1998, 17- 33.) Kehonkieli vaikuttaa merkittävästi ensivaikutelman syntymiseen. Sanotaan että 80 % viestinnästä tapahtuu silmien avulla eli kehonkielellä ja puheen osuus viestinnästä on 20 %. (Hakala 2010, 17.)

Suomalaisessa viestintäkulttuurissa itsensä ilmaisua avoimesti on pidetty hieman häpeällisenä. Verrattaessa suomalaisten kommunikointitaitoja sekä esiintymistaitoja englantia äidinkielenään puhuvien kanssa on suomalaisten taidoissa paljon parannettavaa.

Suomalaisten olematon kehonkieli ja puheen erilainen tempo saattavat tehdä esityksestä ikävyyttävän verrattuna eteläeurooppalaisten impulsiivisuuteen. Monet suomalaiset välttelevät mielipiteiden ilmaisemista ja eriävien mielipiteiden ilmetessä vaihtavat mielellään puheenaihetta. Usein suomalaiset ovat hiljaisia ja vaiteliaita sekä taukojen määrä puheessa saattaa hämmentää ja aiheuttaa virheellisiä tulkintoja. Suomalaiset ovat taipuvaisia pidättyväsyyteen. Hyviin tapoihin kuuluu antaa jokaiselle puheenvuoro sekä kuunnella ilman keskeytyksiä tai kommentointia. Puheessa nimiä ei mainita ja puhutaan yleisesti, eikä puhetta kohdenneta kenellekään. (Mikluha 1998, 19–23.)

Rauhallisuus, vakaus ja järkkymättömyys ovat arvossa suomalaisessa kulttuurissa. Luterilaiseen perinteeseen kuuluu sanoa asiat suoraan ja selvästi. Monet saattavat pitää suomalaisten suorasanaisuutta epäkohteliaana. Useiden suomalaisten mielestä kohteliaisuudet ja kehut mielletään lipeviksi. Suomalaiset kehuvat ja lausuvat kohteliaisuuksia muille suhteellisen harvoin ja monet saattavat vaivaantua saadessaan pukeutumiseen tai

ulkonäköön liittyviä kohteliaisuuksia. Rakentavan palautteen antaminen avoimesti on suomalaisille vaikeaa ja moni antaakin palautteen mieluiten toisen selän takana. Huumori on vaativa laji ja sen käyttöä kannattaa harkita, sillä huumori perustuu usein kulttuuriin ja sen kansallisiin ilmiöihin. (Mikluha 1998, 23–29.)

Suomessa kirjallisen viestinnän osuus on vähäisempää kuin muissa maissa ja asioita hoidetaan enemmän puhelimitse tai luotetaan suullisiin sopimuksiin. Muissa maissa muistioiden laatiminen on yleistä ja suulliset sopimukset vahvistetaan kirjallisesti. Suomessa työpaikoilla on käytettävissä huipputekniikkaa ja kaikki toimii. Suomalainen käyttää mieluiten asioiden hoitamisessa puhelinta, kun taas muualla maailmassa on tapana tehdä kauppaa tapaamisilla tai liikekirjeiden välityksellä. Puhelinkeskustelun haasteena on huono kuuluvuus, ilmeiden ja eleiden puute. Suomalainen tapa vastata puheluun nimellä hämmentää muita. (Mikluha 1998, 29-31.)

Sanattomaan viestintään oleellisesti kuuluvat myös välimatka toiseen, koskettaminen, ulkoinen olemus, pukeutuminen, tuoksut, katsekontakti, äänensävy ja sen paino sekä ryhti, miten seistään, kävellään tai istutaan. Suomalaiset ovat vähäeleisiä ja tämän vuoksi suomalaisia voidaan pitää etäisinä. Äänenkäyttö on tasaista ja samalla äänensävyllä puhutellaan päälliköitä ja työntekijöitä. Koskettelu ja läheisyys koetaan ahdistavana ja epämiellyttävänä ja suomalaiset pitävätkin suhteellisen pitkää välimatkaa toiseen ihmiseen. Noin metrin mittaista välimatkaa pidetään yllä vaikka perääntymällä.

Katsekontakti on tärkeä ja sillä osoitetaan kiinnostusta ja rehellisyyttä, tosin jotkut saattavat häiriintyä suomalaisten tuijottamisesta. (Mikluha 1998, 33–36.)

Merkkikieli on usein hyvin paikallista ja eri maissa ne saatetaan tulkita eri tavalla. Suomessa merkkikieltä käytetään hyvin vähän ja usein suomalaisilta jää moni sanaton viesti ymmärtämättä oleskellessaan maissa, jossa merkkikieli on olennainen osa kommunikointia. Suomessa peukalo pystyssä tarkoittaa onnen toivottamista, hyväksyntää tai liftaamista. Joissain maissa peukalo pystyssä voi tarkoittaa numeroa, kuten Vietnamin ja Englannissa tai se voi olla loukkaava ja säädytön ele, kuten Arabimaissa ja Bangladeshissa. (Mikluha 1998, 37–38.)

Sanallinen viestintä on sveitsiläisille tärkeämpää kuin sanaton viestintä. Puheessa he ovat muodollisia, kohteliaita ja asiallisia. Sveitsiläisten välimatka toiseen ihmiseen on paljon lyhyempi kuin suomalaisten ja katsekontakti on myös heille tärkeä. (Mikluha 1998, 151–152.)

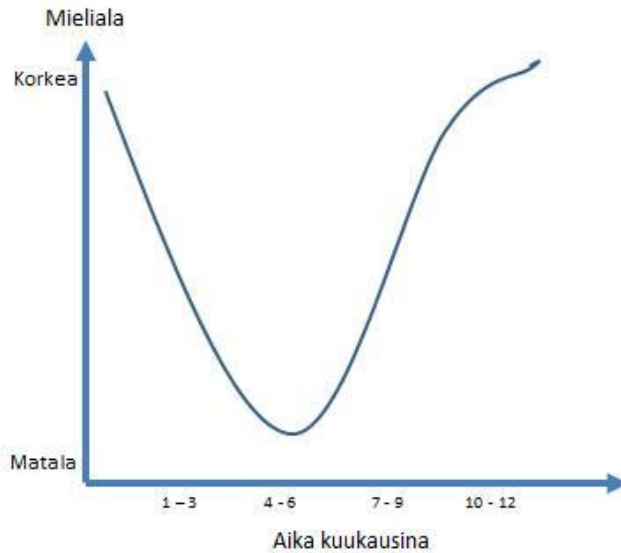
3.2 Kulttuuriin sopeutuminen

Sopeutuminen vieraaseen maahan, jossa kieli, tavat ja arvot poikkeavat siitä, mitkä ovat turvallisia ja tuttuja asioita, saattaa aiheuttaa voimattomuuden tunnetta. Itsestään selvät asiat kuten tervehdykset, arkiset asiat ja liikkuminen saattavat aiheuttaa stressiä ja näitä sopeutumiso ongelmia kutsutaan kulttuurishokiksi. (Alanko & Rousku 1998, 97.) Kulttuurishokiksi kutsutaan oman kulttuurin ja paikallisen kulttuurin yhteentörmäystä. Kulttuurishokin aikana oma kulttuuri muokkautuu uuteen kulttuuriin. Omaa kulttuuria ei sovi unohtaa, mutta uudelle kulttuurille tulee antaa mahdollisuus. Lievimmillään kulttuurishokki voi olla koti-ikävä tai epävarmuutta omasta suoriutumisesta vieraassa kulttuurissa ja pahimmillaan se voi aiheuttaa masennusta, stressiä tai komennuksen keskeyttämisen. Kulttuuriin sopeutumista voidaan kuvata Leif Åbergin 1960 kehittämällä U-käyrä teorialla (kuvio 3.), miten mieliala vaihtelee suhteessa vieraassa kulttuurissa vietettyyn aikaan. (Sinkkonen 2008, 75–80.)

Kulttuurishokki voidaan jakaa ajallisesti neljään eri vaiheeseen:

1. Alkuinnostus
2. Turhautuminen
3. Hyväksyminen
4. Sopeutuminen

Etukäteen tiedostamalla omat reaktionsa voi vähentää kulttuurishokin vaikutusta sekä tiedostaa missä vaiheessa sopeutumisprosessia on. (Sinkkonen 2008, 75–80.)

Kuvio 4. Sopeutumisen vaiheet kuvattu U-käyrällä (Åberg 1960, teoksessa Sinkkonen, 75–76)

Alkuinnostuksen huuma ja uusi seikkailu tarraa mukaan, ollaan kuin lomamatkalla tai kuherruskuukaudella. Kaikki on uutta ja kiehtovaa ja asiat nähdään myönteisempänä kuin kotimaassa. (Sinkkonen 2008, 76) Kotimaa unohtuu ja sieltä muistetaan vain kielteisiä asioita ja uudesta kulttuurista havaitaan uusia piirteitä sekä peilataan niitä omaan kulttuuriin. Iloa tuottaa paikallisen kielen oppiminen, kuten tervehdykset, numerot ja kaupankäyntiin liittyvät sanat. Alkuinnostuksesta kannattaa nauttia, sillä arki koittaa kuitenkin. (Junkkari & Junkkari 2003, 38.)

Turhautuminen alkaa, kun huomataan, että arkisten asioiden hoitaminen vieraassa kulttuurissa vaatii suuria ponnisteluja, eivätkä asiat hoidu samalla tavalla kuin kotimaassa. Mieliälä laskee ja alkaa masentaa, ollaan väsyneitä ja koti-ikävä iskee. Uusi ja erilaisuus eivät jaksakaan kiinnostaa, vaan ympärillä olevat asiat koetaan kielteisinä ja huonompina kuin kotimaassa. Suomesta ikävöidään sukulaisia ja ystäviä, ruisleipää, salmiakkia, karjalampiirakoita, saunaa tai mitä tahansa Suomeen liittyviä asioita. Mielessä saattaa käydä jopa luovuttaminen ja muutto takaisin Suomeen. (Sinkkonen 2008, 76–77.)

Perheessä turhautuminen voidaan kokea eri aikoihin ja työntekijä kohtaa kulttuurin haasteet ensimmäisenä työpaikallaan. Uuden työpaikan lisäksi on tutustuttava uuteen työkuulttuuriin ja opittava selviämään siellä. Kotona oleva puoliso kohtaa arjen nope-

ammin ja saattaa tuntea olonsa yksinäiseksi sosiaalisen verkoston puuttuessa. Puolison täytyy kehittää itselleen uudet rutiinit ja hän kohtaa paikallisen kulttuurin asioidessaan kaupassa, koulussa, lääkärissä tai naapurien keskuudessa. (Junkkari & Junkkari 2003, 41–42.) Turhautuminen korostuu kun kielitaito ei riitä asioiden hoitamiseen ja täytyy pyytää apua puolison työpaikalta tai muilta henkilöiltä. Lasten turhautumiseen vaikuttavat kavereiden löytyminen ja kouluun sopeutumien sekä kotitehtäviin liittyvät haasteet. (Alanko & Rousku 1998, 99–100.)

Turhautumiseen reagoidaan eri tavoin. Jotkut eristäytyvät ja sulkeutuvat kodin turvaan omien tuttujen tavaroiden ja suomalaisten ruokien pariin. Seurustellaan mieluummin muiden suomalaisten ja ekspatriaattien kanssa sekä paikallisten tv- ja radio-ohjelmien sijaan seurataan kansainvälisiä ohjelmia. Toiset reagoivat turhautumiseen uhmaamalla, vertaillen kotimaan oloja paikallisiin oloihin, valitetaan paikallisista oloista muille ja keuhataan kotimaan oloja. (Alanko & Rousku 1998, 99–100.)

Hyväksyminen lähtee siitä, kun maahanmuuttaja hyväksyy sen tosiasian, että hän ei pysty muuttamaan ympäristöään, vaan hänen itsensä on muututtava ja alkaa sopeutuminen. Sopeutuminen vaatii kärsivällisyyttä ja positiivista suhtautumista sekä taitoa nauraa itselleen ja omille kommelluksilleen. Kielteiset asiat unohtuvat ja yritetään löytää niistä myönteisiä puolia, eletään nykyhetkessä, eikä muistella menneitä tai odoteta paluumuuttoa. Paikallisen kielen ja kulttuurin opiskelu auttaa sopeutumisessa ja edistää paikallisten tuttavuuksien ja ystävyyksien solmimista. Täytyy kuitenkin muistaa, että omaa kulttuuria ei voi kokonaan muuttaa toiseksi. (Alanko & Rousku 1998, 103–104.)

Sopeutuminen vie oman aikansa ja pikku hiljaa alkaa huomata, että kommunikaatio-ongelmia on vähemmän ja uudet oudot ja erilaiset tilanteet eivät stressaa enää niin paljon kun alkuaikoina. Taas voi alkaa nauttia elämästä!

4 Matkakohteena Sveitsi

Sveitsi on matkailumaana monimuotoinen. Tässä luvussa selvitetään ensin matkailuun ja matkakohteen valintaan liittyviä käsitteitä. Tämän jälkeen tutustaan Sveitsin historiaan, sijaintiin ja kansantalouteen, jotka oleellisesti vaikuttavat matkakohteen valintaan. Lopuksi käydään läpi Sveitsin matkailuun liittyviä vetovoimakohteita, matkailijatilastoja ja Sveitsin matkailun tulevaisuutta.

4.1 Matkailu toimialaan liittyviä käsitteitä

Matkailuksi kutsutaan ihmisten matkustamista paikkaan, joka sijaitsee tavanomaisen elinpiirin ulkopuolella ja he oleskelevat siellä yhtäjaksoisesti, vapaa-ajan vieton, liike- matkan, tai muun tarkoituksen vuoksi korkeintaan yhden vuoden ajan. (Tilastokeskus 2013.) Matkailukohteen valintaan vaikuttavat ne asiat, mitkä houkuttelevat matkailijoita tiettyyn lomakohteeseen. (Albanese & Boedeker 2002, 23). Matkailukohteen attraktiot eli vetovoimatekijät liittyvät maisemaan, aktiviteetteihin sekä matkoihin liittyviin kokemuksiin ja elämyksiin. Tyypillisiä vetovoimatekijöitä ovat luonto ja maisema, ilmasto, kulttuuri ja historia, harrastusmahdollisuudet, tapahtumat ja matkailukohteen saavutettavuus. Attraktio voi olla yksittäinen kohde esimerkiksi pyramidit, Colosseum, Grand Canyon tai houkutteleva tapahtuma kuten, F1 kisat, musiikkifestivaalit tai useista attraktioista muodostuva kokonaisuus, esimerkiksi Pariisi. (Albanese & Boedeker 2002, 23–24, Hemmi & Vuoristo 1994, 82)

Kolme maailman suurinta matkailualueita eli ydinvyöhykettä ovat Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja Kaakkois-Aasia, joka sisältää Tyynenmeren alueen. Ydinvyöhykkeillä matkailu on pääasiallisesti liike-, kulttuuri-, kaupunki- tai kongressimatkailua sekä vuoristoalueella tapahtuvaa talvimatkailua. Matkailun ydinvyöhykkeillä sijaitsee aurinkomatkakohteita kuten Välimeri, Florida, Väli-Amerikka ja Intian valtameren pohjoisosat sekä luontomatkakohteita, kuten Alpit ja Kalliovuoret. Ydinalueelle suuntaavien matkajien motiiveina ovat aurinko-, risteily ja luontomatkat. Muita ydinalueelle matkailuun myönteisesti vaikuttavia tekijöitä ovat kehittyneet palvelut ja infrastruktuuri, korkea elintaso,

vakaat poliittiset ja taloudelliset olot, joissa matkailijoiden lähtöalueet ovat lähellä toisi-
aan. (Hemmi 2005, 19–21.)

Matkailu toimialana on laaja kokonaisuus ja sen keskeisiä alueita ovat majoitus- ja ravit-
semustoiminta sekä henkilöliikenne. Muita oleellisesti matkailualaan liittyviä palveluita
ovat matkatoimistot, aktiviteettejä ja tapahtumia tarjoavat yritykset ja yhteisöt sekä lu-
kuisa määrä erilaisia palveluyrityksiä vähittäiskaupan sekä käsi- ja pienteollisuuden alal-
ta. Matkailu on kansantaloudellisesti hyvin merkittävä toimiala, ja sen osuus maailman
BKT:stä on noin 11 %. Matkailu työllistää yli 200 miljoonaa ihmistä maailmassa eli
noin 10 % koko työvoimasta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.) Haasteita ja paineita
matkailualalla tuovat matkailun kausiluontaisuus ja ilmastonmuutos. Ilmastomuutoksen
vaikutuksia matkailualalle ovat ilmaston lämpeneminen ja jäätiköiden sulaminen, lumi-
peitteen keston lyheneminen, sademäärien muuttuminen ja merenpinnan nousu.
(Hemmi 2005, 17.)

Maailman matkailujärjestön UNTWON vuonna 2011 julkaiseman matkailubarometrin
mukaan, kansainvälisen matkailun kasvu vuonna 2011 oli neljä prosenttia ja matkailijoi-
ta oli 980 miljoonaa. Barometrin mukaan miljardin matkailijan raja odotettiin ylitettä-
vän vuonna 2012. Euroopan matkailijoiden lasketaan olevan puolet koko maailman
matkailijoista ja vuonna 2011 matkailijoiden määrä oli yli 500 000 miljoonaa, josta
Suomeen matkusti noin 4,1 miljoonaa ja Sveitsiin matkusti noin 8,5 miljoonaa. Saksa-
laiset käyttivät vuonna 2011 eniten rahaa matkailuun ja seuraavina tulivat Yhdysvallat,
Kiina, Iso-Britannia ja Ranska. Suosituimmat matkailun kohdemaat olivat (kuvio 5.),
Ranska, Yhdysvallat, Kiina, Espanja ja Italia. Viisi suurinta matkailutuloa saava maata,
olivat (kuvio 5.), Yhdysvallat, Espanja, Ranska, Kiina ja Italia. (UNTWO matkailuba-
rometri 2011.)

Saapuvien kansainvälisten matkailijoiden määrä			Kansainvälisen matkailun tulot		
	Miljoona			Miljoona(US\$)	
Sijoitus	2010	2011	Sijoitus	2010	2011
1. Ranska	77.1	79.5	1. USA	103.5	116.3
2. USA	59.8	62.3	2. Espanja	52.5	59.9
3. Kiina	55.7	57.6	3. Ranska	46.6	53.8
4. Espanja	52.7	56.7	4. Kiina	45.8	48.5
5. Italia	43.6	46.1	5. Italia	38.8	43.0
6. Turkki	27.0	29.3	6. Saksa	34.7	38.8
7. Englanti	28.3	29.2	7. Englanti	32.4	35.9
8. Saksa	26.9	28.4	8. Australia	29.8	31.4
9. Malesia	24.6	24.7	9. Macao (Kiina)	27.8	-
10. Meksiko	23.3	23.4	10. Hong Kong (Kiina)	22.2	27.7

Kuvio 5. Maailman 10 suurinta kohdemaata ja 10 suurinta matkailutulon saajaa (UNTWO 2011)

Yksi matkailuun liittyvistä uhkatekijöistä on akkulturaatio eli paikallisen kulttuurin häviäminen ja sen korvaaminen toisella kulttuurilla, esimerkiksi länsimaisella kulttuurilla. Kulttuurien erilaisuus tekee matkailusta mielenkiintoisen, kun taas akkulturaatio samais-
taa kulttuureita. Matkailusta aiheutuu haittoja paikalliselle väestölle, esimerkiksi raken-
taminen siirtää asuinoloja kauemmaksi syrjäisemmille alueille. Yhteiskunnat kiinnittävät
entistä enemmän huomiota vastuullisuuteen talouden, sosiaalisten olojen ja ympäristön
näkökulmasta. Matkailusta saaduilla tuloilla pyritään luomaan työpaikkoja sekä suojele-
maan ympäristöä ja paikalliskulttuuria. (Hemmi 2005, 22–23.)

Matkailuun liittyviä haittatekijöitä ovat matkustuksen ympäristölle aiheuttamat hiilidi-
oksidipäästöt. Kestävä matkailu ja vastuullisuus kysymykset, vaikuttavat yhä useammin
matkailijan matkakohteen valintaan. Lentämisen vaikutuksista puhutaan ja hiilijalanjälki
on noussut yleiseen keskusteluun. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.) Matkailun aiheut-
tamia muita haittoja ympäristölle ovat muun muassa maaston kuluminen ja eroosio,
jäteongelmat, juomaveden puute, vesien pilaantuminen ja maisemavauriot. Matkailun
haitat ovat synnyttäneet myös myönteisiä vaikutuksia, kuten kiinnostuksen luonnon- ja
maiseman suojeluun, ympäristön ja viihtyvyyden parantamiseen, laadukkaampi infra-
struktuuri, energian ja veden kulutuksen seuranta on tuonut säästöjä sekä tuottamatto-
mien maiden ja käyttämättömien rakennuksien uusiokäyttöä. (Hemmi 2005, 42.)

Matkailuun vaikuttavia megatrendejä eli valtasuuntauksia ovat kansainvälistymisen vahvistuminen, ilmaston muutos, asiakkaiden ikääntyminen sekä lisääntyneet kansainväliset kriisit, joiden seurauksena turvallisuushakuisuus on lisääntynyt. Asiakkaat hakevat matkoiltaan entistä enemmän elämyksiä. (Hemmi 2005, 20.) Matkailuala on hyvin suhdanneherkkä. Kansainvälisen matkailun kasvuun ovatkin viime vuosina vaikuttaneet muun muassa terrorismin pelko, epidemiat ja luonnonkatastrofit, kuten Islannin tuhkapilvet vuonna 2010 sekä Finanssikriisin seurauksen johdosta yleisen talouden tilanteen heikkeneminen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

4.2 Yleistietoa Sveitsistä

Sveitsi on valtiomuodoltaan valaliitto eli liittovaltio, latinan kielellä Confoederatio Helvetica, joka koostuu 26 eri kantonista eli osavaltiosta. Sveitsissä valtionpäämiehen tehtäviä hoitaa liittoneuvosto eli hallitus, jonka seitsemästä jäsenestä valitaan vuosittain yksi liittoneuvos vuorollaan hoitamaan liittopresidentin tehtäviä. Liittopresidentin tehtäviä 1.1.2013 alkaen hoitaa Ueli Maurer. Liittopresidentillä ei ole valtaoikeuksia, vaan muodollisena valtionpäämiehenä toimii koko hallitus. Liittopresidentin tehtävänä on edustaa maata ulospäin omien ministerin tehtäviensä ohella. (Ulkoasianministeriö 2013.) Ueli Maurer toimii puolustusministerinä ja on Sveitsin kansanpuolueen jäsen (Swissinfo 2012).

Sveitsin pääkaupunki on Bern, jonka asukasluku on noin 122 400. Muita suuria kaupunkeja ovat Zürich noin 350 100 asukasta, Geneve noin 178 600 asukasta, Basel noin 163100 asukasta ja Lausanne noin 118 000 asukasta. (CIA 2013; Ulkoasianministeriö 2013.) Sveitsissä on neljä eri kansallista kieltä saksa, ranska, italia ja retoromaani. Nämä jakautuvat maantieteellisesti eri alueille naapurimaiden lähelle. Sveitsin viralliset kielet ovat saksa, ranska ja italia. Retoromaanin kieltä puhutaan vain kolmessa kantonissa ja kieli kuuluu latinalaiseen kieliryhmään. (Federal Department of Foreign Affairs 2013d.) Sveitsissä ei ole yhtenäistä kulttuuria, vaan eri alueet ovat saaneet vaikutteita naapurimaiden kulttuureista. Sveitsissä ei ole valtionkirkkoa ja suurimmat uskontokunnat ovat roomalaiskatolilaiset 41.8 %, protestantit 35.3 %, muslimit 4.3 %, ortodoksit 1.8 % ja muut kristityt 0.4 %. (CIA 2013; Ulkoasianministeriö 2013.) Sveitsin rahayksikkö on

Sveitsin frangi (CHF). Suomen Pankin valuuttakurssien mukaan 28.3.2013, 1 euro oli arvoltaan 1,2195 Sveitsin frangia (Suomen Pankki 2013).

4.2.1 Historia

Sveitsissä Alppien pohjoispuolella on ollut asutusta jo 1500 vuotta ennen ajanlaskun alkua. Keskiajalla Sveitsissä on ollut lukuisa määrä eri hallitsijoita ranskalaisista ja saksalais-roomalaisista keisarikunnista. Sveitsin valaliitto perustettiin puolustustarkoituksessa vuonna 1291 kolmen kantonin välillä. 1300-luvulla kantonien määrä valaliitossa kasvoi. Baselin rauha solmittiin vuonna 1499 ja Sveitsi vapautui Itävallan veronalaisuudesta ja itsenäistyi. Wienin kongressi vahvisti vuonna 1815 Sveitsin itsenäiseksi ja julisti maan puolueettomaksi. Sveitsin rajat asettuivat nykyisille sijoille vasta vuonna 1815. (Fisher 2010, 10–11.)

Viimeinen aseellinen konflikti Sveitsissä tapahtui vuonna 1847 katolilaisten ja protestanttisten kantonien välillä. Sodan seurauksena vuonna 1848 syntyi Sveitsin liittovaltio, julistettiin perustuslaki sekä otettiin käyttöön kansanäänestys. Hallinto keskitettiin Berniin. (Fisher 2010, 10–11.)

Maailmansotien aikaan Sveitsi pysyi puolueettomana eikä osallistunut sotiin. Vuonna 2002 sveitsiläiset liittyivät äänestyksen jälkeen Yhdistyneisiin kansakuntiin. Osoittaakseen tukea Euroopan Unionille Sveitsissä allekirjoitettiin Schengen-sopimus vuonna 2002. Tänä päivänä Sveitsin valaliitossa on 26 kantonia. (Fisher 2010, 10–11; Ulkoasianministeriö 2013.)

4.2.2 Poliitikka

Sveitsi on tunnettu suorasta demokratiasta ja sen hallinto jakaantuu liittovaltioon, kantoneihin ja kuntiin. Kansalaisilla on suuri vaikutusmahdollisuus lainsäädännössä. Maan politiikka pyrkii yleiseen konsensukseen eli yhteisen ymmärryksen etsimiseen puolueiden, etujärjestöjen, yhteisöjen ja vähemmistöjen kesken. Hallitustyöskentelyssä on mukana maan neljä suurinta puoluetta, jolloin opposition ja vallassa olevan puolueen vastakkainasettelua ei synny. (Ulkoasianministeriö 2013.)

Liittovaltion hallinto vastaa maan ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ja taloudesta sekä varmistaa kantonien tasa-arvoisen kohtelun kotimaan asioissa. Liittovaltion päättävänä elimenä toimii Sveitsin parlamentti eli liittokokous (Bundesversammlung). Parlamentti on kaksikamarinen, jossa on Alahuone eli kansallisneuvosto (Nationalrat) ja Ylähuone (Ständerat). Alahuoneessa on 200 edustajaa, jotka valitaan neljän vuoden välein yleisillä kansanvaaleilla ja Ylähuoneessa on 46 edustajaa, kaksi jokaisesta kantonista ja yksi puolikkaista kantoneista. Ala- ja Ylähuoneen toimikausi on neljä vuotta. Kansanedustajat hoitavat luottamustehtävänsä omien töidensä ohella. Parlamentti kokoontuu vuodessa neljä kertaa kolmen viikon jaksoissa. Parlamentti sijaitsee Bernissä ja edelliset parlamenttivaalit pidettiin 23.10.2011. (Ulkoasianministeriö 2013.)

Kantoneiden eli hallinta-alueiden toimivalta on laaja ja jokaisella kantonilla on oma perustuslaki, hallitus, parlamentti, lainsäädäntö ja oikeustoimet. Kantoneiden vastuulla on koulutus, terveydenhuolto ja poliisitoimi. Kantonit määräävät itse verotuksensa. Pienin hallintoyksikkö on kunta. (Ulkoasianministeriö 2013.) 14.2.2013 kuntia oli 2409 kappaletta (Federal Statistical Office 2013). Kuntien asema on vahva ja niillä on laaja itsemääräämisoikeus. Kantonikohtaisesti osalla kunnista on oma parlamenttinsa ja osassa päätökset tehdään yhteisön kokouksissa ilman kunnanvaltuutettuja. Tehokkuussyistä monet pienet kunnat yhdistyvät ja kuntien määrä on vähenemässä. (Ulkoasianministeriö 2013.)

Sveitsissä kansalaisten vaikutusmahdollisuudet ovat laajat ja kansalaisilla on aloiteoikeus ja veto-oikeus liittovaltion kaikkeen lainsäädäntöön sekä kansainvälisten sopimusten hyväksymiseen. Kansalaiset voivat tehdä perustuslakiin muutosehdotuksia keräämällä 100 000 nimeä aloitteen tueksi 18 kuukauden aikana. Kansanäänestys on järjestettävä, mikäli kansalainen onnistuu keräämään parlamentin päätöstä vastaan 50 000 nimeä 100 päivän sisällä parlamentin päätöksen julkaisemisesta. (Ulkoasianministeriö 2013.) Sveitsissä naiset saivat liittovaltion äänioikeuden vuonna 1971 ja tämän jälkeen he saivat vähitellen äänioikeuden myös kantonien tasolla. Vuonna 1990 viimeinen kantoni myönsi naisille äänioikeuden ja tänä päivänä naisten äänioikeus kattaa koko Sveitsin. (Federal Department of Foreign Affairs Presence of Switzerland 2013a; Ulkoasianministeriö 2013.)

4.2.3 Sijainti ja ilmasto

Sveitsi sijaitsee Keski-Euroopassa ja sen naapurimaita ovat lännessä Ranska, pohjoisessa Saksa, idässä Liechtenstein ja Itävalta sekä etelässä Italia. Sveitsin maantiede on monimuotoinen ja se jakaantuu kolmeen eri alueeseen, jotka ovat Jura-vuoristo, ”Mittellandin” tasankoalue ja Alpit. Sveitsin pinta-ala on 41 285 km² josta Jura-vuoriston osuus on 10 %, Mittellandin tasangon osuus 30 % ja Alppien osuus 60 % pinta-alasta. Sveitsin korkein kohta on Valais’ssa sijaitseva Dufourspitzen vuori, joka sijaitsee 4634 metriä merenpinnan yläpuolella. (CIA 2013.)

Sveitsin luoteisosassa osittain Ranskan puolella sijaitseva Jura-vuoristo on peräisin jurakaudelta. Jura-vuoristo on kumpuileva ja osin metsän peittämä ja se on matalampi vuoristo kuin Alpit. Jura-vuorten ja Alppien välissä sijaitseva Mittellandin tasankoalue on maatalousaluetta ja siellä asuu noin kaksi kolmasosaa maan väestöstä. Mittellandissa sijaitsevat Sveitsin suurimmat kaupungit Geneve, Lausanne, Bern ja Zürich. Etelässä sijaitsevat Sveitsin Alpit, joiden osuus koko Alpeista on noin 20 %. Alpeilla on noin 100 vuorta ja korkeimmat vuoret nousevat yli 4000 metrin korkeuteen merenpinnasta. Alpeilla sijaitsee myös jäätiköitä, joista suurin on 23 kilometriä pitkä Aletschin jäätikkö. Alpit ovat tunnettuja laskettelu-, kiipeily- ja pyöräilyaktiviteeteistä. (Fisher 2010, 6-7.)

Kuvio 5. Sveitsin maantieteellinen sijainti (CIA 2013)

Sveitsissä on 6 % Euroopan makean veden varoista. Sveitsissä on monia suuria järviä ja paljon pieniä Alppijärviä. Suurin järvi on Geneve-järvi joka sijaitsee Sveitsin ja Rans-

kan rajalla. Sveitsissä virtaa monet Euroopan suuret joet, kuten Rein, Aare, Rhone, Inn ja Ticino, jotka laskevat kolmeen eri mereen Pohjanmereen, Mustaanmereen ja Välimeren. (Federal Department of Foreign Affairs Presence of Switzerland 2013b.)

Ilmasto vaihtelee suuresti alueittain ja eri vuodenaikojen mukaan. Atlantin valtameri vaikuttaa lännessä ja sen tuulet tuovat kosteutta ja sadetta. Idässä on lähes mannermainen ilmasto, alhaiset lämpötilat ja vähäiset sademäärät. Alppien eteläpuolella on lähes Välimeren ilmasto, korkeat lämpötilat ja vähän sadetta. Yleisesti kevät on viileä ja märkä, huhtikuussa sääolosuhteet muuttuvat usein ja nopeasti. Kesä on lämmin ja kuiva, lämpötila voi nousta jopa + 35° asteeseen. Syksy on viileä ja kuiva. Talvi on kylmä ja kuiva, lämpötila voi laskea öisin alle 0 ° asteen kaikkialla Sveitsissä. Lunta voi olla Alppien lisäksi myös muualla Sveitsissä. Usean ilmastovyöhykkeen vuoksi maan kasvillisuus on runsasta ja monipuolista. (Federal Department of Foreign Affairs Presence of Switzerland 2013b.; Fisher 2010, 124-125.)

4.2.4 Väestö

Eurostatin mukaan 1.1.2010 Sveitsin virallinen väkiluku oli 7 785 806 asukasta (European Commission 2013). Väestöstä äidinkieltään saksankielisiä on 63,7 %, ranskankielisiä 20,4 %, italiankielisiä 6,5 % ja retoromaaninkielisiä 0,5 %. Saksaa äidinkielenään puhuvat sveitsiläiset käyttävät erityistä murretta, jota kutsutaan sveitsinsaksaksi. (CIA 2013.) Kouluissa lapset opiskelevat äidinkieltänsä lisäksi jotain toista maan virallista kieltä. Väestöstä noin 20 % on ulkomaalaisia, jotka asuvat pysyvästi maassa. Suurin osa ulkomaalaisista tulee Italiasta, Saksasta, Portugalista, Espanjasta sekä entisen Jugoslavian alueelta. Suurimmat vieraskieliset väestöryhmät ovat saksalaiset 65 %, ranskalaiset 18 %, italialaiset 10 %, retoromaanit 1 % ja muut 6 %. (Ulkoasiainministeriö 2013.)

Sveitsin väestötiheys on 185 henkeä / km² kun taas EU-maiden keskimääräinen asukastiheys on 116 asukasta / km². Sveitsiläisistä noin kaksi kolmannesta asuu kaupungeissa tai taajamissa ja kolmannes maaseudulla. Sveitsissä kaupungit ovat suhteellisen pieniä, suurimmassa osassa on alle 30 000 asukasta. (CIA 2013.; Ulkoasiainministeriö 2013.)

4.2.5 Talouskatsaus

Sveitsin taloudellinen tilanne on hyvä ja se on yksi Euroopan rikkaimmista maista. Sveitsin talous perustuu korkeasti koulutettuun ja osaavaan työvoimaan. Sveitsin tärkeimmät elinkeinot ovat lääke-, kemian- ja korkean teknologian tuotteiden teollisuus sekä pankki- ja vakuutusalan osaaminen. (Federal Department of Foreign Affairs Presence of Switzerland 2013c.) Palveluiden osuus Sveitsin kokonaistuotannosta on noin 71 % ja teollisuuden osuus on noin 28 % (Ulkoasiainministeriö 2013).

Sveitsissä on olemattomat luonnonvarat ja maa on riippuvainen ulkomaankaupasta ja ulkomaisista investoinneista. Sveitsissä tehdään paljon tutkimus- ja kehitystyötä ja tuotannossa massatuotannon sijaan erikoistutaan pieneen valikoimaan ja korkealaatuisiin tuotteisiin. Euroopan Unioni on Sveitsin tärkein kauppakumppani ja Euroopan osuus Sveitsin ulkomaankaupasta on 80 %. (CIA 2013.) Sveitsin ulkomaankaupan tärkeimmät kauppakumppanit sekä vienti- ja tuonti tuotteet vuonna 2011 on esitetty (kuviossa 6.). Palvelutuotteista viedään eniten vakuutus- ja pankkipalveluita. (CIA 2013.)

Sveitsin tärkeimmät vientituotteet (2011)	Sveitsin tärkeimmät tuontituotteet (2011)
<ul style="list-style-type: none">▪ Tuotantokoneet ja laitteet▪ Kemialliset aineet▪ Kellot, korut▪ Hienomekaniikkatuotteet	<ul style="list-style-type: none">▪ Koneet▪ Kemikaalit▪ Metallit▪ Maataloustuotteet
Vientituotteiden kauppakumppanit	Tuontituotteiden kauppakumppanit
<ul style="list-style-type: none">▪ Saksa 20,2 %▪ Yhdysvallat 10,3 %▪ Italia 7,8 %▪ Ranska 7,1 %	<ul style="list-style-type: none">▪ Saksa 32,3 %▪ Italia 10,4 %▪ Ranska 8,6 %▪ Yhdysvallat 5 %
koko maan tavaraviennistä	koko maan tavaratuonnista.

Kuvio 6. Sveitsin ulkomaankauppa vuonna 2011 (CIA 2013)

Sveitsin keskeisen sijainnin, poliittisen vakauden, turvallisuuden ja pankkialaisuuden vuoksi Sveitsistä on muodostunut tärkeä kansainvälinen talouden keskus. Sveitsissä on alhainen henkilö- ja yritysverotus ja työntekijöistä kaksi kolmasosaa työllistyy yksityis- sektorille. Työmarkkinat ovat joustavat ja työttömyysprosentti on alhainen ollen 3,7 % esimerkiksi vuonna 2009. Yleinen hintataso on korkea, mutta korot ovat alhaiset. Vuonna 2009 Sveitsin bruttokansantuote oli 68 813 frangia / henkilö (45 572 euroa). (Ulkoasiainministeriö 2013.)

4.3 Sveitsin matkailu

Sveitsin matkailulla on pitkä historia ja matkailun katsotaan alkaneen 1800-luvun lopulla. Sveitsi on ollut jo aikojen alusta keskeisen sijaintinsa vuoksi kauppiaiden, pyhiinvaeltajien ja sotajoukkojen kauttakulkumaana. Matkailijat tarvitsivat oppaita usein vaarallisille Alppiteille sekä majoituspalveluita. Myöhemmin vuoria ei enää pidetty matkailun esteenä ja järvien ympärille alkoi kehittyä kesälomanviettopaikkoja. (Boniface, Cooper & Cooper 2009, 218.)

1800-luvun puolivälissä Länsi-Euroopan teollistuminen vaikutti teiden ja rautateiden kehittymiseen ja matkailu kasvoi keskiluokan keskuudessa. Whymber kiipesi Matterhornin vuorelle vuonna 1865 ja tämän seurauksena matkailusta haettiin jännitystä ja haasteita. Alpit alkoivat vähitellen avautua turismille ja sinne rakennettiin hammasratasrautatie ja hotelleja. (Boniface ym. 2009, 218.)

Rooman ajoista lähtien Sveitsissä on ollut kylpylöitä ja 1900-luvun alussa alkoi hyvinvointimatkailun kehitys. Laskettelu ja muut talviurheilumahdollisuudet yleistyivät ja ensimmäinen toimiva rautatie vuorille avattiin laskettelijoille. Kansainvälinen kaupankäynti on ollut kautta aikojen tärkeää Sveitsille ja maasta on kehittynyt yksi suuri talouden keskus, jonne tehdään paljon liike- ja konferenssimatkustusta. Maan tiukan puolueettomuuden ja monikielisyyden vuoksi maassa sijaitsee monen kansainvälisen järjestön pääkonttori, muun muassa Punainen Risti, Maailman luonnonsuojelusäitiö, Yhdistyneet kansakunnat sekä Olympiakomitea. (Boniface ym. 2009, 218.)

Sveitsin matkailu on kasvusuuntainen ja vuonna 2011 Sveitsin kävijämäärä oli 8,5 miljoonaa matkustajaa (UNTWO 2012). Suurin osa matkailijoista tulee naapurimaista Saksasta ja Itävallasta. Noin 40 % yöpymisistä tapahtuu talvikauden eli marras-huhtikuun aikana. Sveitsissä on neljä kansainvälistä lentokenttää, jotka sijaitsevat Zürichissä, Genevessä, Bernissä ja Baselissa. Sveitsissä juna on helppo liikkumiskeino, sillä Sveitsin rautatieverkosto on laaja ja monet vuoriston maisemajunat ovat jo itsessään nähtävyyksiä. (Boniface ym. 2009, 219–220.)

Kolmasosa majoituskapasiteetista on avoinna vain talvikautena ja suurin osa Sveitsin majoituskapasiteetista sijaitsee hiihtokeskuksissa. Näiden hotellien työvoima on pääosin ulkomaalaista. Suurin osa hotelleista on pieniä ja isommat hotellit löytyvät pääasiassa Zürichistä, Genevestä, Bernistä. Alpit ovat suosituin matkailualue, jonne noin puolet matkailijoista suuntaa. Muita Sveitsin suosittuja matkakohteita ovat Berner Oberland eli Bernin ylämaa, Valais, Lugano-järvi, metsä kantonit, Graubünden, Genevejärven ranskankielinen alue ja italiankielinen alue Ticino. (Boniface ym. 2009, 219–220.)

Alppialueeseen kuuluu Itävalta, Sveitsi, Pohjois-Italia, Ranskan itäosa ja eteläisen Saksan sekä osa Slovenian luoteiskolkkaa. (Hemmi 2005, 27). Itävallan ja Sveitsin Alpit ovat yksi maailman suosituimmista matkakohteista. Lumipeitteiset vuorenhuiput, jäätiköt ja harvinainen kasvillisuus houkuttelevat matkailijoita ympäri vuoden Alpeille. Talvisin alueella harrastetaan laskettelua ja muita talvilajeja ja kesäisin vuorikiipeilyä, pyöräilyä ja vaellusta. (Boniface ym. 2009, 220.) Alppimaisemissa Zermattista St. Moriziin kulkee hidasliikenteinen maisemajuna, josta kahdeksantuntisen matkan aikana voi ihaila pikkukyliä, historiallisia linnoituksia sekä kauniita alppimaisemia. (Fisher 2010, 110.)

Alpeilla elää yli 30 000 eri eläinlajia ja 13 000 kasvilajia sekä monet suuret eurooppalaiset joet saavat sieltä alkunsa. Alppimatkailu on lisännyt liikennettä ja rakentamista. Alueelle on rakennettu laskettelukeskuksia, hotelleja ja kakkoskoteja. Alpeilla ilmastonmuutos on aiheuttanut luonnollisen lumen määrän vähenemisen ja jäätiköt ovat alkaneet sulaa. Märkä lumi lisää lumivyöryvaaroja. Tänä päivänä Alpeilla jo lumetetaan suuria alueita keinolumella, joka kuluttaa paljon vettä ja energiaa. Lumirajan uskotaan nousevan tulevina vuosina ylemmäksi vuorille ja lumen katoavan kokonaan Alppien alaosista, mikä tarkoittaa sitä, että vain yli 2000 metrin korkeudessa sijaitsevat hiihtokeskukset pärjäävät. Näin ollen hiihtokeskukset siirtyvät ylemmäksi vuorille, jolloin otetaan käyttöön koskemattomina säilyneitä luontoalueita. (Kalmari & Kelola 2009, 37–39.)

Berner Oberland eli Bernin yläalueeksi kutsuttu alue sijaitsee maan keskiosassa ja on kuuluista alppimaisemistaan. Interlaken järvellä sijaitsevasta lomakohteesta on erinomaiset yhteydet köysi- ja kiskoköysiradoilla lumialueilla ja jäätiköille sekä Jungfraun ja Eigerin vuorille. (Boniface ym. 2009, 221.) Jungfraun vuorilla sijaitsee yksi Sveitsin suosituimmista nähtävyyksistä Jungfraujoch, joka on Euroopan korkeimmalla sijaitseva

rautatieasema. (Fisher 2010, 50) Lauterbrunnen on esimerkki jäätiköityneestä laaksosta ja siellä on useita vesiputouksia. Alueella sijaitsee Euroopan kehittyneimpiä laskettelukeskuksia kuten Gstaad, Wengen ja Grindelwald. (Boniface ym. 2009, 221.) Alue sijaitsee Bernin kantonissa, missä sijaitsee myös Sveitsin pääkaupunki Bern. Jungfrau ja Aletchin vuoristo- ja jäätikköalue ovat Sveitsin maailmanluontoperintöluettelon kohteita (Fisher 2010, 50–51).

Itäisessä Sveitsissä syrjässä sijaitseva Graubünden on osa perinteistä Sveitsiä. Engadine-laakson kylät sijaitsevat 1500 metrin korkeudessa ja kylissä puhutaan retoromiaania. Kantonissa sijaitsee Sveitsin kansallinen luonnonpuisto, missä on Alppien uhanalaisia lajeja. Alueella on useita kylpylöitä ja hiihtokeskuksia, jotka houkuttelevat terveystaikkailijoita. Tunnetuimpia hiihtokeskuksia ovat St. Moriz, Davos ja Kloster. (Boniface ym. 2009, 221.)

Valais´n sijaitsee Rhône-joen laaksossa ja siellä on Sveitsin tunnetuin hiihtokeskus Zermatt ja kuuluisa Matterhornin vuori sekä paljon historiallisia pieniä kaupunkeja. Genevejärven pohjoispuolella sijaitsee ranskankielinen alue Suisse Romande, joka houkuttelee varakkaita kansainvälisiä asiakkaita Montreauxin festivaaleilla, Geneven alueen ostoksilla ja yöelämällä. Geneven rooli Yhdistyneiden Kansakuntien keskuksena näkyy pääkonttorin Palais des Nationsin välityksellä. (Boniface ym. 2009, 221.)

Luganojärven rannalla sijaitsevat Sveitsin historiaan ja itsenäisyyteen liittyen kolme tärkeää kantonia, Uri, Schwyz ja Unterwalden. Ticino on italiankielistä aluetta ja siellä on Sveitsin lämpimin ilmasto. Suojainen sijainti sekä Lugano- ja Maggiore järvien vaikutus tuo välimerellisen ilmaston, jossa palmut ja sitruunapuut ja hedelmätarhat viihtyvät. Alueen kaupungit ja kylät ovat värikkäämpiä kuin muilla alueilla. Bellinzona on keskiaikainen linnoituskaupunki ja sen kolme linnaa kuuluvat maailman kulttuuriperintökohteisiin. Locarno, Lugano ja Ascona ovat tärkeitä lomakohteita ja kokouspaikkoja. (Boniface ym. 2009, 221.)

Sveitsissä on 11 kohdetta, jotka on listattu UNESCO:n maailmanperintöluetteloon. Näistä kahdeksan on kulttuurikohdetta ja kolme luontokohdetta. Kolme ensimmäistä kohdetta listattiin vuonna 1983, Müstairissa sijaitseva St Johanin benediktiiniluostari, St

Gallin luostari ja Bernin vanha kaupunki. Viimeisin kohde listattiin vuonna 2011 Alpeilla, esihistoriallisten asuntojen paaluja, jotka sijaitsevat veden alla, kosteikoissa ja järvien rannalla. Paalut ovat peräisin 5000–500 eKr. (UNESCO 2013.)

5 Täältä tullaan Sveitsi- oppaan prosessikuvaus

Oppaan laatimista voidaan kuvailla seuraavan prosessikaavion avulla.

Kuvio 6. Oppaan laatimisen prosessi

5.1 Projektisuunnitelma ja käytännön toteutus

Idea oppaan tekemiseen lähti kirjoittajan omakohtaisesta tarpeesta marraskuussa 2012. Aviomieheni sai työtarjouksen ulkomailta ja perheellemme tarjoutui tilaisuus muuttaa Sveitsiin. Etsin internetistä pitkään tietoa ulkomaille muutosta ja kaipasin ulkomaille muuttajan muistilistaa. Itseltäni puuttui vielä aihe opinnäytetyölle, joten päätin tehdä opinnäytetyönä oppaan Sveitsiin muutosta.

Tammikuussa 2013 aloitin tiedonkeruun hankkimalla kirjastosta aineistoa liittyen ulkomaille muuttoon ja tutustumalla eri verkkosivujen kautta Sveitsiin ja asioihin, joita tulee huomioida ulkomaille muuton yhteydessä. Liityin Facebookin Sveitsin suomalaiset- ja Genevensuomalaiset- keskusteluryhmiin. Oma muuttoni tuli konkreettisemmaksi ja sain ryhmistä paljon arvokasta tietoa Sveitsissä asumisesta. Esitin ryhmissä tammi-kuun ja maaliskuun aikana kysymyksiä vahvistaakseni lukemaani tapatietoutta sekä

Sveitsissä asuvien suomalaisten mielipiteitä arkeen liittyvissä asioissa. Esitin erilaisia kysymyksiä kulttuurista, ruokakulttuurista, suosituista nähtävyyksistä, minkälaisia asioita he kaipaavat Suomesta, minkälaisia suomalaisia tuotteita löytyy Sveitsistä sekä mikä on parasta Sveitsissä. Kysymykseni herättivät kiinnostusta suomalaisten keskuudessa ja sain lukuisia vastauksia, joita olen käyttänyt jossain oppaan mustilla palluroilla merkityissä kokemusosioissa.

Tutustuin hankkimaani aineistoon ja vertasin sitä omaan aikaisempaan ulkomailla asumisen kokemukseen sekä tein alustavan listan asioita, joilla mielestäni on suuri vaikutus ulkomailla asumisen onnistumiseen. Mielestäni suurimmat epäonnistumisen syyt johtuvat oman ja vieraan kulttuurin erojen heikosta tunnistamisesta ja kommunikointieroista. Sopeutumiseen vaikuttaa oleellisesti puutteellinen kielitaito sekä huolellisen valmistautumisen ja kohdemaahan tutustuminen puute.

Aloitin toimeksiantajan etsinnän tammikuussa 2013 ja kaksi eri tahoja kiinnostui opinäytetyöstäni pitäen aiheita mielenkiintoisena. Helmikuussa 2013 tein alustavan sopimuksen Sveitsin Suomen Ystävät Ry:n (SYS) kanssa ja maaliskuussa allekirjoitimme toimeksiantosopimuksen. (Toimeksiantajan esittely kohdassa 5.1.) Toimeksiantajalla ja minulla oli yhteinen näkemys siitä, että oppaalle on tarvetta ja sovimme, että opas julkaistaan sähköisenä liitteenä toimeksiantajan internet-sivuilla. Oppaan sisällön ja ulkoasun sain päättää itse ja toimeksiantajalla oli mahdollisuus vaikuttaa lopputulokseen. Sain toimeksiantajalta malliksi heidän aikaisemmin julkaisemiaan jäsenkirjeitä. Yhteydenpito toimeksiantajan edustajan Mia Lanzin kanssa tapahtui sähköpostin välityksellä sekä puhelimitse.

Oppaan suunnittelu oli aikaa vievin kokonaisuus koko oppaan laatimisessa. Heti alussa rajasin oppaan koskemaan suomalaista työntekijää, jolle paikallinen yritys on tehnyt lokaalin työtarjouksen ja työntekijän perheeseen kuuluu puoliso sekä kouluikäiset lapset, jotka muuttavat mukana. Tein suunnitelman ajankäytöstä sekä asioista, joita halusin oppaan sisältöön. Alkuperäiseen suunnitelmaan tuli työn etenemisen aikana paljon muutoksia ja tein lisärajoituksia. Opas koostuu kuudesta eri osasta ja siinä on neljä eri muuttajan muistilista liitettä. Ensimmäisessä osassa käydään läpi koko ulkomaan muuttoprosessi ja siihen liittyviä asioita. Ensimmäinen osa antaa perustan koko oppaalle ja

siinä käydään läpi kaikki oleelliset asiat, joita ulkomaille muutossa on hyvä tietää ja ottaa huomioon. Toisessa osassa käydään läpi eri kulttuurien välisiä eroja, viestintään liittyviä eroja, suomalaisten ja sveitsiläisten viestintäeroja sekä vieraaseen kulttuuriin sopeutumiseen liittyvät haasteet. Mielestäni tämä kappale on tärkeä, koska näillä asioilla on suuri vaikutus ulkomailla oleskelun onnistumiseen.

Kolmannessa kappaleessa tutustutaan Sveitsiin asemamaana. Etukäteen uuteen asemamaahan tutustuminen helpottaa sopeutumista uuteen kulttuuriin ja osataan varautua moneen uuteen asiaan. Usein moni nykypäivän asia saattaa juontaa juurensa maan historiasta. Neljännessä kappaleessa käydään läpi ulkomaille muuttoon liittyviä isompia kokonaisuuksia, muun muassa sosiaaliturva, eläkkeet ja verotukseen liittyvät asiat ja miten ne hoidetaan Suomessa ja Sveitsissä. Näitä asioita tulee miettiä jo ennen muuttopäätöksen tekemistä. Kappaleen muut alaluvut käsittelevät asioita, joita tulee ottaa huomioon ennen muuttoa Suomessa. Omia kokemuksiani olen huomioinut mustilla palluroilla.

Viides luku käsittelee asioita, joita tulee ottaa huomioon ennen muuttoa Sveitsissä ja miten asiat hoituvat maahan muuton jälkeen, lopuksi on Hyvä tietää Sveitsi -osio. Osioon on koottu erilaisia tärkeitä yhteystietoja ja asioita, jotka on hyvä tietää asettautuesssa arkeen. Kuudes kappale käsittelee paluumuuttoa ja siihen liittyviä haasteita. Lähteet ja lisälukemiset ovat merkitty omalle sivuilleen ennen liitteitä. Oppaan lopuksi on neljä muuttajan muistilista liitettä, joihin on koottu kaikki asiat mitkä tulee ottaa huomioon muuton suunnittelussa. Liitteissä on tila, mihin voi merkitä asian tehdyksi sekä tilaa muistiinpanoille.

Perheemme ensimmäinen tutustumiskäynti Sveitsiin tehtiin tammikuussa 2013 ja tämän aikana korostui kielitaidon tärkeys. Tutustuimme julkiseen liikenteeseen, paikallisiin palveluihin ja ostoksiin. Toinen tutustumiskäynti tehtiin helmikuussa 2013 ja kävimme tutustumassa kahteen eri kansainväliseen kouluun. Tutustumisten jälkeen selkeni moni koulun järjestelyihin liittyvä asia. Tutustumiskäynnin aikana ajelimme Lausannen lähi-alueilla ja tutustuimme ympäristöön sekä asuinalueisiin. Vietimme myös lomaa ja matkailimme Sveitsissä.

Oppaan kirjoittamista varten tutustuin tekstin kirjoittamiseen liittyvään kirjallisuuteen ja löysin sieltä hyviä neuvoja oppaan kirjoittamista varten. Oppaan kirjoittamisen aloitin helmikuussa 2013 kirjoittamalla neljännen luvun kappaleita. Näissä kappaleissa oli paljon aikaisemmalta ulkomaan komennukselta entuudestaan tuttuja asioita.

Ulkoasua suunniteltaessa minulla oli visiona hieno, taitettu esitemallinen julkaisu. Taitto-ohjelman puuttuessa päätin toteuttaa oppaan Wordilla ja muuntaa sen PDF- muotoon. Alusta alkaen suunnittelin oppaan kuvituksen siten, että Suomi-neito ja Jussipaitainen härmän jätkä, seikkailevat oppaan sivuilla. Valitettavasti jouduin vaihtamaan suunnitelmia kuvittajani kiireisen aikataulun vuoksi. Sveitsin upeiden maisemien vuoksi päätin etsiä verkosta laadukkaita kuvia elävöittämään oppaan Sveitsi- osiota. Oppaan muissa osioissa käytin aiheeseen liittyviä Microsoft Wordin Clip Art- kuvia. Mielestäni onnistuin oppaan ulkoasun suunnittelussa ja opasta on helppo ja mukava lukea.

5.2 Toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana on Sveitsin Ystävät Suomessa Ry (SYS), joka on perustettu vuonna 1948. Yhdistyksen päätarkoituksena on tehdä Sveitsiä tunnetuksi Suomessa ja kehittää maiden välistä yhteistyötä. Yhdistyksellä on toimintaa eri puolella Suomea ja tapahtumista vastaa 11 eri paikallisosastoa. Tärkeimpiä tapahtumia ovat erilaiset info-, esitelmä- ja matkailutilaisuudet, kulttuuritapahtumat, kuten näyttelyt, konsertit ja elokuvaillat sekä yhteiset ohjelmalliset retket ja illanvietot. Yhdistyksen toiminnasta vastaa hallitus ja neuvottelukunta, joka valitaan yhdistyksen vuosikokouksessa. Toiminnanjohtajana toimii Mia Lanz. Yhdistyksessä on noin 1300 jäsentä (3/2013), jotka saavat 4 jäsenkirjettä vuodessa sekä kaksi kertaa vuodessa ilmestyvän ”Finland Magazin”-lehden. Sveitsissä toimiva sisaryhdistys, Suomen Ystävät Sveitsissä (Schweizerische Vereinigung der Freunde Finnlands, lyhennys SVFF), toimittaa ja painaa jäsenlehden Sveitsissä, osin saksan ja osin suomen kielellä. Seuralla on oma stipendirahasto, joka on jakanut apurahoja jo 50 vuoden ajan. Yhdistyksen toimisto sijaitsee Helsingissä ja internetsivujen osoite on www.sveitsi.fi. (Sveitsin Ystävät Suomessa Ry. 2013.)

6 Pohdinta ja arviointi

6.1 Työn yhteenveto

Opinnäytetyön laatiminen on iso projekti ja minulla oli etuoikeus tehdä se itselleni ajankohtaisesta ja mielenkiintoisesta aiheesta. Aiheen mielenkiintoisuus oli minulle eteenpäin potkiva voima, joka auttoi työn valmistumiseen. Tämän opinnäytetyön tietoperustan perusteella pystyn löytämään ne tekijät, joista aikaisemman ulkomaankomennuksemme haasteet johtuivat. Suurin tekijöistä on tiedon puute.

Tietoperustan ensimmäisessä luvussa perehdytään ulkomaille muuttoon prosessina. Siinä käydään läpi lyhyesti ulkomaille muutto ja siihen liittyvät käsitteet. Luku antaa yleiskuvan koko prosessista ja sen toteutuksesta. Mielestäni tämä luku sopii hyvin opinnäytetyön alkuun ja sen perusteella on helpompi seurata työn etenemistä.

Kulttuuria on tutkittu paljon ja siitä on esitetty paljon erilaisia teorioita. Kulttuurien väliset erot liittyvät oleellisesti ulkomaille muuttoon, mutta mielestäni myös hyvin läheisesti matkailualan opintoihin. Miksi kurssi ei kuulunut opinto-ohjelmaamme? Kulttuurien välisiä eroja tarkasteltaessa on ensin tunnistettava oma kulttuuri, oma käytös ja reaktio, kun kohtaa ihmisen toisesta kulttuurista. Sanotaan, että osa kulttuurista näkyy pinnan päällä ja sitä on helppo muokata, kun taas pinnan alla olevaa kulttuuria on vaikeampi muokata. Vieraassa kulttuurissa oleskelevan henkilön tulisi siis enemmän keskittyä tuohon pinnan päälliseen eli näkyvään osaan. Viestintä on mielestäni näkyvä kulttuuritekijä ja siihen tulisi panostaa vieraassa kulttuurissa. Kommunikoinnin tekee haasteelliseksi yhteisen kielen puuttuminen. Sanotaan puheessa yhtä ja samaan aikaan sanatomasti eleillä kumotaan lähetetty viesti. Hyvät tavat kunniaan, usein jo hyvällä tapakulttuurin tuntemuksella voidaan antaa itsestään myönteisen kuvan vieraassa kulttuurissa.

Suurin riskitekijä vieraaseen kulttuuriin sopeutumisessa mielestäni on kulttuurierot ja niihin sopeutuminen. Perehtyessäni näihin kulttuuriin liittyviin asioihin opin itse paljon viestinnästä ja hyvistä tavoista, jotka meiltä suomalaisilta ovat tainneet unohtua. Toinen

asia, mihin perehdyin tietoperustaa tehdessäni, oli kulttuuriin sopeutumisen syklit ja U-käyrä. Mikäli olisin aikaisemmalla komennuksella tiennyt, että uuteen kulttuuriin ja siihen sopeutumiseen liittyy erilaisia vaihteita, olisin varmaan säästynyt monelta murheelta ja päänvaivalta tai ainakin osannut varautua niihin. Allekirjoitan täysin nuo syklit ja mielestäni ne pitivät paikkansa.

Ensimmäisen ja toisen kappaleen kirjoittamisen koin haasteelliseksi niihin liittyvän laajaan lähdemateriaalin tutustumisen ja rajaamisen vuoksi. Muistilistojen tekeminen oli mielestäni hauskaa ja antoisaa sekä koen niistä olevan itselleni todella paljon hyötyä tulevan muuton suunnittelussa ja toteutuksessa.

Sveitsin matkailu kappaleta oli mukava kirjoittaa ja samalla kerrata koulussa oppimiani asioita ja soveltaa niitä Sveitsin matkailuun. Matkailu kiinnostaa minua ja edelleen olen sitä mieltä, että tämä alanvaihto on minulle oikea. Matkailuosion tekeminen ja oman ammattiosaamisen näyttäminen oli tämän opinnäytetyön yksi kiinnostavimmista osioista. Pääsin toteuttamaan ammattiosaamistani ja mikä parasta etsimään niitä mielenkiintoisia asioita tulevasta kotimaastani. Matkailuosio jäi ajanpuutteen vuoksi suppeammaksi, mitä alun perin olin ajatellut, mutta mielestäni se ei ole työn oleellinen asia. Sitä paitsi jäähän minulle jotain Sveitsiin liittyvää tutkimista vielä tämän työn valmistuttua.

Tämän työn ohella tutustuin Sveitsin yleistietoon kuten historiaan, politiikkaan, talouteen, väestöön sekä muihin kansantaloudellisesti merkittäviin osa-alueisiin. Maan yleistiedon tunnistaminen helpottaa ymmärtämään asioita miksi ja miten maassa tehdään ja toimitaan tietyllä tavalla. Ilman tämän työn tekemistä oma tutustumiseni maan yleistietoon olisi varmasti jäänyt vähemmälle. Tietoperustan laatiminen oli haasteellista, mutta samalla hyvin opettavaista. Tietoperustan perusteella mielestäni opinnäytetyönä tehdystä oppaasta saa enemmän hyötyä ja tämän vuoksi oppaassa on osa tietoperustan tietoa. Oppaan kirjoittaminen sujui helposti, vaikka aikapulan vuoksi se oli välillä aika stressaavaa.

6.2 Tavoitteiden saavuttaminen ja työn tulosten arviointi

Työn tavoitteena oli tehdä opas ulkomaille muuttoa varten, kun kohdemaana on Sveitsi. Aluksi halusin, että opas toimii yleisoppaana ulkomaille muuttoa suunnitteleville. Perehtyessäni aineistoihin huomasin, että yleisoppaita on jo paljon olemassa ja niiden lisäksi täytyy kuitenkin vielä selvittää useita asioita juuri Sveitsin näkökulmasta. Olen oikein tyytyväinen tähän rajaukseen, että opas koskee vain Sveitsiä. Tavoite toteutui ja tästä työstä on ollut minulle paljon hyötyä ja oman muuton suunnittelu on jo puoliksi tehty. Uskon että oppaasta on apua myös muille, jotka suunnittelevat muuttoa Sveitsiin tai toiseen kohtamaan. Erityisen tyytyväinen olen liitteiksi valmistuneisiin muuttajan muistilistoihin ja uskon, että niistä tulee olemaan itseni lisäksi monelle muulle hyötyä.

Työn laajuuden vuoksi jouduin rajaamaan työtä todella paljon ja tämän vuoksi monia aiheita jäi käsittelemättä. Työtäni voisi kehittää lisäämällä oppaaseen rajattuja aiheita muun muassa:

- Sveitsiin muuttavat opiskelijat ja käytännön asiat
- työnhakuun liittyvät asiat
- ekspatriaatti- sopimuksella työskentelevät
- lapsiperheet, joissa lapset ovat alle kouluikäisiä tai alakouluikäisiä

Lähteet

Alanko, H. & Rousku, K. 1998. Työ ja koti maailmalla. Muuttajan valmentautumisopas. Fintra julkaisu nro 122. Helsinki.

Albanese, P. & Boedeker, M. 2002. Matkailumarkkinointi. Edita Prima Oy. Helsinki.

Boniface, B., Cooper, C. & Cooper, R. 2009. Worldwide destinations: the geography of travel and tourism, sixth edition. Ashford Colour Press Ltd. Gosport.

CIA 2013. The World Factbook. Switzerland. Luettavissa:

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sz.html>. Luettu: 11.3.2013

European Commission 2013. Eurostat. Most popular database tables. Population at 1 January. Luettavissa:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps0001&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>. Luettu 11.3.2013.

Federal Department of Foreign Affairs Presence of Switzerland. 2013a. Politics. Luettavissa: <http://www.swissworld.org/en/politics/>. Luettu 13.3.2012

Federal Department of Foreign Affairs Presence of Switzerland. 2013b. Geography. Luettavissa: <http://www.swissworld.org/en/geography/>. Luettu 16.3.2013

Federal Department of Foreign Affairs Presence of Switzerland. 2013c. Economy. Luettavissa: <http://www.swissworld.org/en/economy/>. Luettu 16.3.2013

Federal Department of Foreign Affairs Presence of Switzerland. 2013d. Representations. Information about Switzerland. Populations. Luettavissa:

<http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rep/ocea/vaus/infoch/chpopu.html>. Luettu 1.4.2013.

Federal Statistical Office 2013. Swiss Statistics. Regional Data. Communes. Luettavissa: <http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/en/index/regionen/02/key.html>. Luettu 2.4.2013.

Fisher, Teresa. 2010. Travellers Sveitsi. UNIPress. Kuopio.

Hakala, Anna. 2010. Bisnesetiketti. Tapakulttuuria meillä ja maailmalla. Savonia-ammattikorkeakoulu. Kuopio.

Helaniemi, M. & Saviaro, M. 2009. Kun työ vie maailmalle. Printmax Oy. Helsinki

Hellsten, K. 2009. Ulkomaantyö. Gummerus. Jyväskylä.

Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto, Osa 1. Gummerus. Jyväskylä.

Hemmi, J. & Vuoristo, K-V.1993. Matkailu. WSOY. Porvoo.

Hofstede, G. 1993. Kulttuurit ja organisaatiot, Mielen ohjelmointi. WSOY. Juva.

Junkkari, K. M & Junkkari, L. 2003. Nykyajan paimentolaiset. Työ ja koti maailmalla. Otava. Keuruu.

Kalmari, H. & Kelola, K. 2009. Vastuullisen matkailijan käsikirja. Otava. Keuruu.

Kela 2013. Henkilöasiakkaat. Maasta- ja maahanmuutto. Muutto ulkomaille. Luettavissa: <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/291007100618HS>. Luettu: 11.3.2013.

Mikluha, A.1998. Kommunikointi eri maissa. Gummerus. Jyväskylä.

Sinkkonen, R. 2008. Onnistu ulkomaankomennuksissa. WS Bookwell. Juva.

Suomen Pankki, 2013. Tilastot. Valuuttakurssit. Luettavissa:
http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/valuuttakurssit/valuuttakurssit_%28ekp%29/pages/eurofxref-graph-chf.aspx. Luettu: 2.4.2013.

Suomen Ystävät Sveitsissä. Schweizerische Vereinigung der Freunde Finnlands, lyhen-
nys SVFF, 2013. Luettavissa: <http://www.svff.ch/index.php/fi/>. Luettu :21.3.2013.

Sveitsin Ystävät Suomessa Ry, SYS. 2013.Luettavissa: <http://www.sveitsi.fi/>. Luettu:
21.3.2012.

Swissinfo 2012. International Service of the Swiss Broadcasting Corporation 5.12.2012.
Maurer to become Swiss President. Luettavissa:
http://www.swissinfo.ch/eng/swiss_news/Maurer_to_become_Swiss_president.html?cid=34112464. Luettu 1.4.2013.

Tilastokeskus 2013. Tilastot. Kansantalous. Matkailutilinpito. Käsitteet ja määritelmät.
Luettavissa: <http://www.stat.fi/> Luettu: 9.03.2013.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2011. Toimialaraportit. Matkailun toimialaraportti 2011.
Luettavissa: <http://www.temtoimialapalvelu.fi/index.phtml?s=6>. Luettu: 9.2.2013.

Ulkoasianministeriö 2013. Maatiedosto Sveitsi. Luettavissa:
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=31078&culture=fi-FI&contentlan=1&displayall=1>. Luettu 11.3.2013

UNESCO 2013. About Word Heritage. Switzerland. Luettavissa:
<http://whc.unesco.org/en/statesparties/ch>. Luettu: 1.4.2013.

UNFPA 2008. United Nations Population Fund. State of word population. Reaching
Common Ground: Culture, Gender and Human rights. Luettavissa:
http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/publications/2008/wp08_eng.pdf. Luettu 20.3.13.

UNTWO 2012. World Tourism Organization. Puplication. UNTWO Tourism Highlights 2012 edition. Luettavissa:

http://mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights12enlr_1.pdf. Luettu.
14.3.2013

Liitteet

Liite 1. Täältä tullaan Sveitsi! Opas Sveitsiin muuton suunnitteluun ja toteutukseen

Täältä tullaan Sveitsi!

Opas Sveitsiin muuton suunnitteluun ja toteutukseen

Mari Ylä-Jussila
2013

Ennen muuttoa huomioitavia asioita kotimaassa

Valmentautumien muuttoon

- Tutustu kohdemaahan ja sen kulttuuriin
- Aloita kieliopinnot
- Päivitä Suomi-tietosi
- Tutustumiskäynti
- Käy läpi työnantajan kanssa työsopimukseen liittyvät asiat

Huom!

Asumisen järjestely

- Oman asunnon vuokraus
- Oman asunnon myynti
- Vuokra-asunnon irtisanominen
- Vaihtoehtoisen asumisen järjestely kohdemaassa mikäli asunto ei ole löytynyt

Huom!

Lasten koulunkäynnin järjestely

- Pyydä kouluista todistukset englanniksi sekä suositukset lapsen opinnoista
- Hakemukset kouluihin
- Rokotustodistukset

Huom!

Muuttoon liittyvät lupa-asiat ja asiapaperit

- Passi tarkista voimassaolo ja hae lapsille omat passit
- Sosiaaliturvaan liittyvät asiat, Kela
- Eläkeasiat työntekijä ja puoliso
- Verotus
- Työ- ja oleskeluluvat
- Lemmikit
- Virkatodistus englanniksi
- Passikuvat
- Autoon liittyvät asiat, myynti, vienti, vakuutukset

- Kansainvälinen ajokortti
- Kopioi asiakirjat

Huom!

Terveydenhoito

- Terveystarkastukset
- Rokotukset, lisärokotukset, rokotustodistukset
- Hammashoito
- Reseptilääkkeet, lausunto lääkkeen tarkoituksesta ja kopiot resepteistä
- Silmälääkäri, gynekologi ym. Tarvittavat käynnit
- Pyydä mukaan kopiot epikriiseistä, röntgenkuvista
- Matka-apteekki
- Päivitä ICE-numerot matkapuhelimeesi

Huom!

Sopimusten irtisanomiset ja yhteystietojen päivitys

- Pankkiasiat, raha-asioiden hoitaminen, laskun maksu, luottokortit, rahansiirrot
- Vakuutusasiat, irtisano turhat, vakuuta Suomen jäävä omaisuus, muuttovakuutus, matkavakuutus sekä tarkista paluumuuton varalta vakuutusten uudelleensaanti
- Irtisano ylimääräiset sopimukset tai päivitä yhteystiedot tarvittaessa
 - Sähkö, vesi, jätehuolto, puhelin ja internet, TV-lupa ja maksulliset kanavat
 - Lehtitilaukset, kerhot, kanta-asiakkuudet ja jäsenyydet
- Muuttoilmoitukset posti ja väestörekisteri
- Osoitteenmuutokset verotoimisto, pankki, vakuutus- ja luottokorttiyhtiöt, sukulaiset ja ystävät
- Hanki asiainhoitaja ja tee valtakirjoja

Huom!

Muuton suunnittelu

- Aloita tavaroiden raivaus heti kun on mahdollista. Ole kriittinen!
 - Lajittele, lahjoita, anna pois, myy kirpputorilla tai huutonetissä ja mieti Suomeen jäävien tavaroiden varastointi ja listaa ne.
- Mieti mukaan otettavat tavarat, kuvaa arvoesineet ja listaa ne.
- Kartoita muuttoyritykset, pyydä tarjous ja arviointikäynti
- Tarkista kotimaan ja asemamaan tullimääräykset
- Mieti mukaan hankittavat tavarat, poista hinnat ja pakkaukset (www.tulli.fi)
- Sovi hyvissä ajoin pakkaus- ja muuttopäivät
- Huolehdi etukäteen niiden tavaroiden pakkaus jotka haluat itse pakata
- Mieti tavarat jotka haluat viedä käsimatkatavaroissa asiakirjat, lääkkeet, arvoesineet
- Mieti tavarat joita tarvitaan heti, ne kannattaa pakata erikseen
- Valvo pakkaamista ja suunnittele tavaroiden sijainti uudessa asunnossa
- Mitä tehdä viherkasveille ja muille helposti pilaantuville tuotteille?

Huom!

Lähtö

- Läksiäisjuhlat on hyvä tapa jättää jäähyväiset sukulaisille ja ystäville sekä muista ottaa huomioon myös lasten ystävät.
- Hyvästele naapurit, harrastusporukat, työ- ja opiskelukaverit, lasten opettajat
- Sovi erimielisyydet ja hyvästele vanhemmat henkilöt
- Päivitä yhteystiedot sukulaisten, ystävien ja tuttavien kanssa

Huom!

Täältä tullaan Sveitsi!

Huom!

Sveitsissä hoidettavia asioita

Viralliset ilmoitukset ja hoidettavat asiat

- Rekisteröityminen maahan
- Sosiaaliturvaan liittyvät asiat
- Verotukseen liittyvät asiat
- Paikalliset henkilökortit ja ajokortit
- Pankkitilin avaaminen
- Vakuutusasiat
- Puhelin
- Ilmoitus Suomen suurlähetystöön

Huom!

Asumisen järjestely

- Asunnon vuokraus
- Vuokrasopimus kirjallisena ja vuokravakuudet
- Selvittääkää vuokralaisen ja vuokran antajan vastuut sekä mihin otetaan yhteyttä mahdollisissa ongelmatilanteissa
- Asunnon valokuvaus ja tarkistus vuokraisännän kanssa
- Sähkö-, kaasu-, vesi-, jätehuolto-,puhelin- ja internet liittymä sopimukset
- Muuttokuorman vastaanotto ja purkamisen valvominen

Huom!

Lasten koulunkäynti

- Harjoitelkaa koulureitti
- Tutustumiskäynti koulussa
- Hankkikaa kouluun tarvittavat välineet ja tarvikkeet

Huom!

Asumiseen liittyvät asiat

- Aloittakaa asunnon etsiminen ajoissa tai ilmoittakaa ajoissa vuokralaisille paluustanne
- Vuokra-asunnon kuntotarkistus ja takuusumman palautus
- Sähkö-, kaasu-, vesi-, jätehuolto-, puhelin- ja internet liittymä sopimusten irtisanominen
- Avaimien palautus

Huom!

Lasten koulunkäynnin järjestely

- Ilmoittakaa ajoissa paikallisiin kouluihin muutosta
- Pyytäkää lasten todistukset ja mahdolliset suositukset opinnoista
- Ottakaa yhteyttä lasten kouluihin Suomessa ja selvittäkää kouluun hakeminen sekä kysykää mahdollisista tasotesteistä
- Kysykää alueenne mahdollisuudesta tarjota maahanmuuttajille tarkoitettua äidinkielen ylläpito-opetusta ja ilmoittakaa lapset opetukseen

Huom!

Muuton suunnittelu

- Aloita tavaroiden raivaus heti kun on mahdollista. Ole kriittinen!
 - Lajittele, lahjoita, anna pois, järjestä naapurustolle pihakirpputori tai tarjoa ylimääräisiä tavaroita uusille maahan muuttajille
- Mieti mukaan otettavat tavarat, kuvaa arvoesineet ja listaa ne.
- Kartoita muuttoyritykset, pyydä tarjous ja arviointikäynti
- Tarkista kotimaan ja asemamaan tullimääräykset
- Mieti mukaan hankittavat tavarat ja katso tuontisäädökset
- Sovi hyvissä ajoin pakkaus- ja muuttopäivät
- Huolehdi etukäteen niiden tavaroiden pakkaus jotka haluat itse pakata
- Mieti tavarat jotka haluat viedä käsimatkatavaroissa asiakirjat, lääkkeet, arvoesineet
- Mieti tavarat joita tarvitaan heti, ne kannattaa pakata erikseen
- Valvo pakkaamista ja suunnittele tavaroiden sijainti uudessa asunnossa
- Mitä tehdä viherkasveille ja muille helposti pilaantuville tuotteille?

Huom!

Paluumuutossa Suomessa huomioon otavat asiat

Viralliset ilmoitukset ja hoidettavat asiat

- Asunnon hankinta
- Maahanmuuttoilmoitus maistraattiin
- Postiin osoitteen muuttoilmoitus
- Paluuilmoitus Kelaan ja Eläketurvakeskukseen
- Ilmoittakaa paluusta kouluun ja sopikaa tapaaminen
- Paluuilmoitus verovirastoon, hanki verokortti ja tarkista verotus
- Pankki ja vakuutusasioiden päivitys
- Tarkista sopimukset ja päivitä yhteystiedot
 - Sähkö, vesi, jätehuolto, puhelin ja internet
 - Lehtitilaukset, kerhot, kanta-asiakkuudet ja jäsenyydet
 - Tarkista tavaroiden varastointisopimus ja pura tarvittaessa
- Valtakirjat pois asianhoitajalta
- Harrastusten kartoittaminen
- Selvitä tuontiautoon liittyvät lomakkeet, ilmoitukset ja veroihin liittyvät asiat sekä hankkikaa autovakuutus
- Ilmoita mahdollisesta koiraverosta
- Yhteydenpito uusiin Sveitsissä saatuihin ystäviin

Huom!

Tervetuliaisjuhlat

- Järjestä juhlat tai talkoot ja toivota sukulaiset ja ystävät tervetulleeksi!
- Kutsu talkoihin ystävät ja sukulaiset, Kutsussa voi olla maininta ”ota mukaan omat siivousvälineet” ja ”asu vapaa ja mielellään työvaatteet” Talkoiden aikana tulee vaihdettua kuulumisia ja saat monta käsiparia avuksesi purkaman tavaroita.

Huom!

Kokemusta rikkaampana!

Huom!
